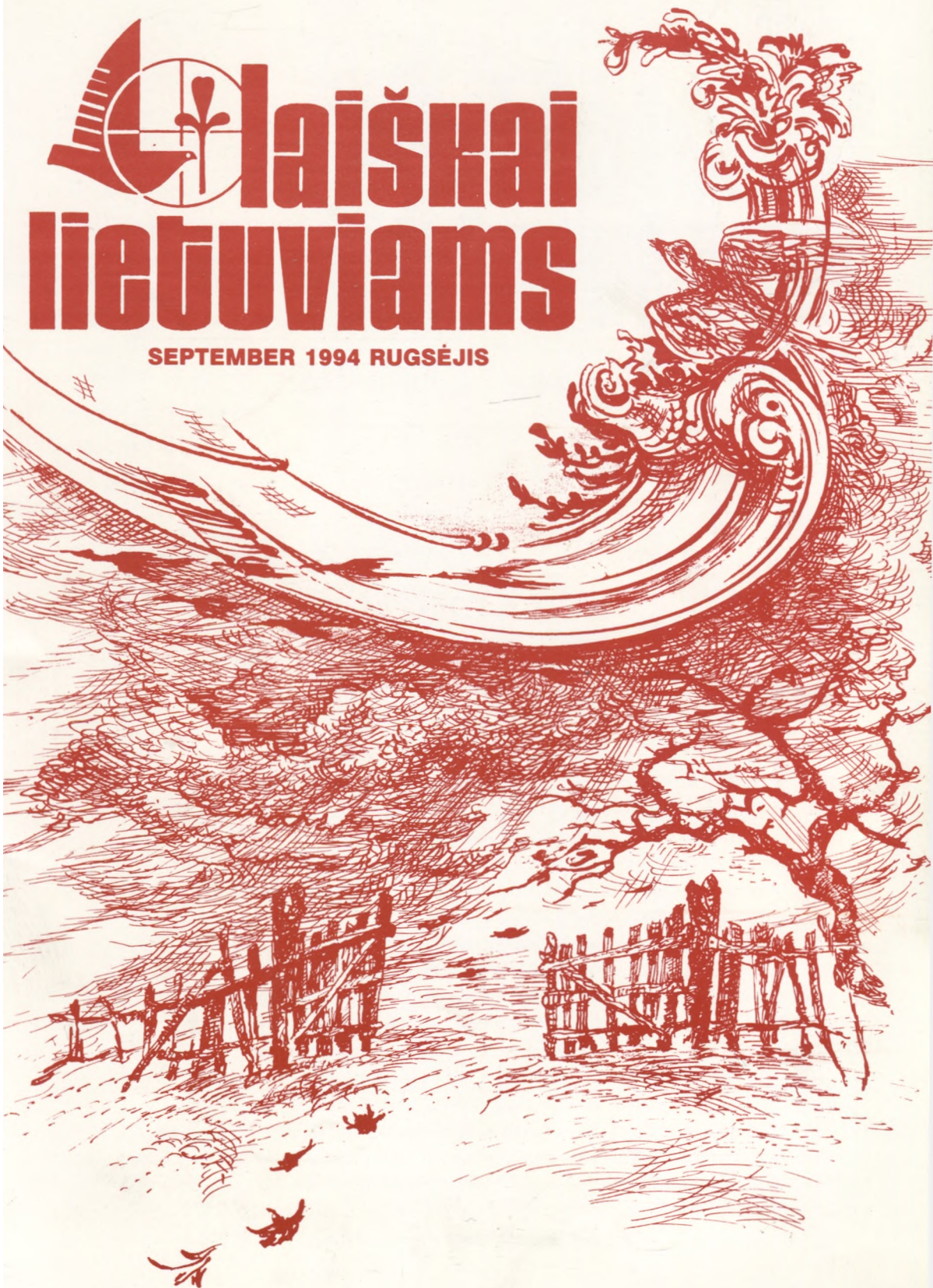

laiškai lietuviams

SEPTEMBER 1994 RUGSĖJIS

MOKINYS, MOKYTOJAS IR KNYGA	253	Red.
BRONIAUS BRUŽO KŪRYBA	255	Loreta Šilenkaitė
VIENUOLĖS GALI BŪTI ANGELAI	257	Antanas Saulaitis, SJ
BET JŪS MYLĖKITE SAVO PRIEŠUS	262	Alfredas Guščius
ŽINGSNIS PO ŽINGSNIO MIŠIOSE	266	Jonas Lauriūnas, SJ
NUOPUOLIS	269	Birutė Vilkaitė
NEBIJOK, TIKTAI TIKĖK	273	Chiara Lubich
NEŽUDYK	274	Jurgita Kairytė
GYVENIMAS	275	Alė Žibūdaitė
TĖVYNĖJE	276	Marija A. Jurkutė
ŠEIMA	280	kun. K. J. Ambrasas, SJ
KALBA	283	Juozas Vaišnys, SJ
PO KRYŽIAUS ŽENKLU	284	Aldona Puišytė.
ATGARSIAI	285	Red.
ĮVAIRYBĖS	286	Red.
ŠYPSULIAI	287	Red.
TRUMPAI	288	Juoz. M.

Šis numeris iliustruotas dail. Broniaus Bružo vitražų nuotraukomis.

Viršelio piešinys — dail. Joanos Plikionytės-Bružienės.

Skyrių vinjetės — Rasos Sutkutės.

Lietuviškas raidynas — Jono Bogutos

Apdaila — Teresės Bogutienės.

LAIŠKAI LIETUVIAMS (ISSN 301-540)— LETTERS TO LITHUANIANS is published monthly except July/August, when bimonthly, for \$15.00 a year by Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th Street, Chicago, IL 60636. Second class postage paid at Chicago, IL. POSTMASTER: Send address changes to Laiškai Lietuviams, 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636 — 1098.

*religinės ir tautinės
kultūros žurnalas*

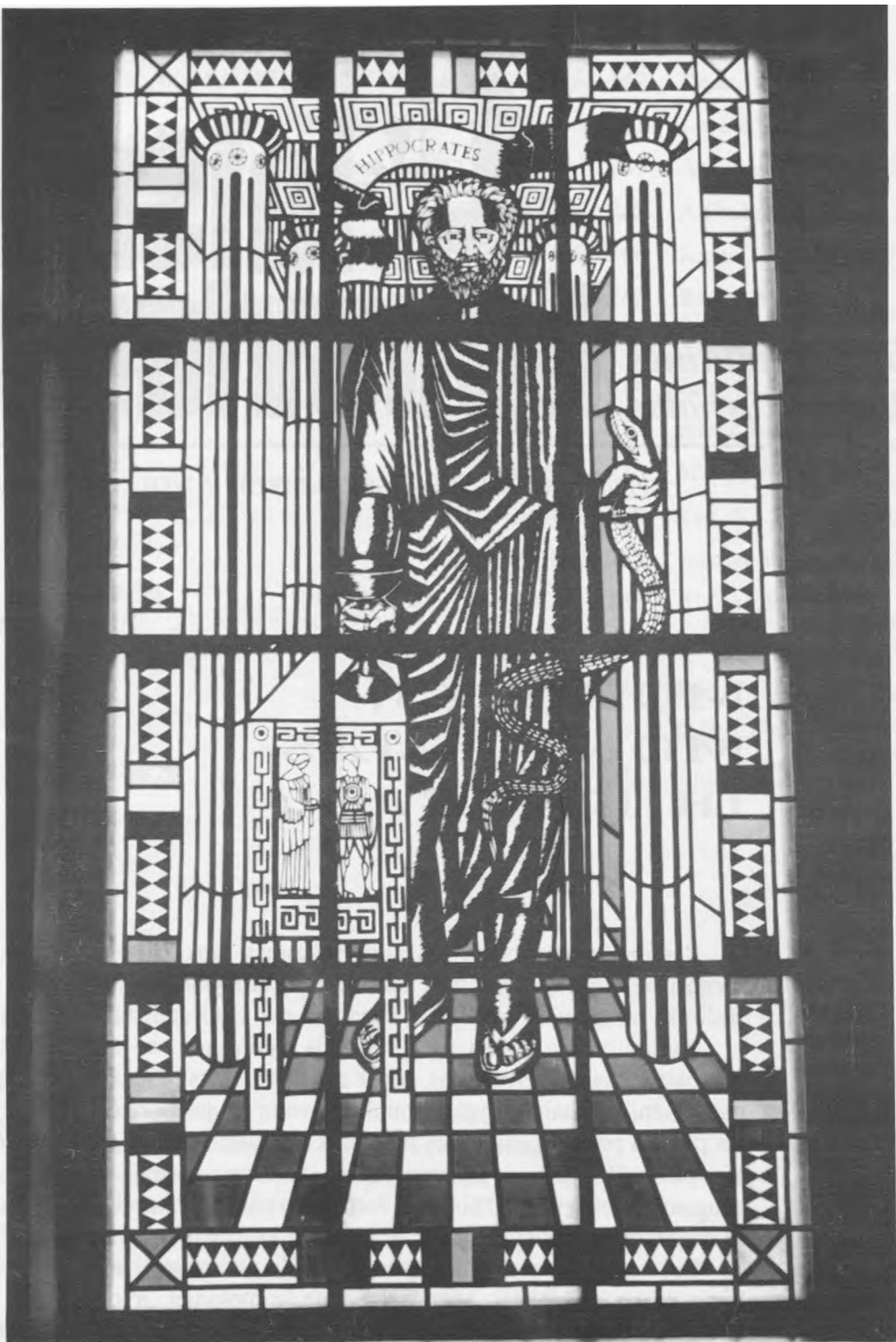
1994 / RUGSĖJIS — SEPTEMBER / VOL. XLV, NO. 9

MOKINYS, MOKYTOJAS IR KNYGA

Rugsėjo mėnuo mūsų kraštuose laikomas mokslo metų pradžia. Šį mėnesį tiek žemesniųjų, tiek aukštesniųjų mokyklų durys atsidero, kur susitinka mokiniai ir mokytojai bendrauti per visus ateinančius metus.

Jaunuoliai čia ateina rimtai ruoštis gyvenimui, ne tik klausydami pamokų ir skaitydami knygas, bet ir žaisdami, linksmindamiesi, draugaudami vieni su kitais. Knyga jaunuoliui atveria naujus horizontus, mokytojas padeda pažinti nežinomus pasaulius, o draugai savo vienokiu ar kitokiu pavyzdžiu gali jį pakreipti gėrio ar blogio keliais. Ir mokytojas daugiau pasiekia pavyzdžiu negu žodžiu. Jo pašaukimas yra būti ne griežtu dresiruotoju, bet vyresniuoju draugu ir nuoširdžiu tėvu ar motina.

Bet net tik tie yra mokiniai ir mokytojai, kurie sėdi mokyklos suole, kurie moko ar mokosi. Mes visi esame ir mokiniai, ir mokytojai. Kol žmogus gyvena šiame pasaulyje, jis nuolat iš kitų mokosi ir moko kitus. Mes mokomės ir mokome, visai negalvodami apie tai. Tai čia yra svarbus motyvas, dėl ko mes turime gerbti kiekvieną žmogų — jis yra mūsų mokytojas ir auklėtojas. Turime rimtai pagalvoti, kad visi į mus žiūri ir iš mūsų mokosi, tad turime šviesti visiems savo veikla, savo elgesiu. Mokydami mes mokomės, auklėdami auklėjamės.

Vitražas “Hipokritas”, iš 7 vitražų ciklo, skirto medicinos istorijai, Vilniaus eksperimentinėje ligoninėje.

Bronius Bružas

Šių metų gegužės mėn. "Laiškų lietuviams" numeris buvo iliustruotas dail. Broniaus Bružo vitražų nuotraukomis. Šių metų šio žurnalo viršelius piešia jo žmona Joana Plikionytė-Bružienė. Ta proga į gegužės numerį įdėjome menotyrininkės Loretos Šilenkaitės abiejų dailininkų gyvenimo aprašymą ir trumpai apžvelgtą Joanos Plikionytės kūrybą. Prižadėjome, kad kita proga supažindinsime skaitytojus ir su Broniaus Bružo kūryba. Tokia proga tik dabar atsirado, nes šį numerį iliustruojame taip pat dail. B. Bružo vitražų nuotraukomis.

Apie jo kūrybą turime minėtos menotyrininkės Loretos Šilenkaitės ilgoją rašinį, iš kurio čia įdėsime keletą ištraukų.

Bronius Bružas, žinomas šiuolaikinis Lietuvos vitražo kūrėjas, 1967 m. baigęs Valstybinį dailės institutą (dabar Vilniaus dailės akademija), tuojau aktyviai įsijungė į šalies meninį gyvenimą. Gana anksti susiformavo dailininko meninis braižas. Dar studijų laikais susižavėjo prancūzų ir vokiečių vėlyvosios gotikos bažnytiniais vitražais.

Nors septintajame dešimtmetyje Lietuvoje ir kitose vidurio Europos šalyse buvo labai populiarus ir propaguojamas storastiklis, luitinis vitražas, bet B. Bružas pasirinko jam artimo plonastiklio, tvirtinamo švino juostelėmis vitražo technologiją. Nesivaikydamas trumpalaikio

Mokykla tiesia kelią tautos ateičiai. Nuo vienaip ar kitaip praleistų joje valandų priklausys ir mokinio, ir jo šeimos, ir visos tautos ateitis. Tad mokykla ir mokytojas tikrai užsielpo didelio dėmesio, įvertinimo, meilės ir pagarbos.

Atrodo, kad svarbiausia, pagrindinė mokymosi priemonė yra knyga. Gal tai ir tiesa, bet nereikia į tą knygą taip įnikti, kad nepastebėtum aplinkos ir iš jos nesimokytum. Visas Die-

vo sutvertas pasaulis — tai pati svarbiausia knyga. Būtų didelė klaida to nežinoti ir iš jos nesimokyti.

Vargšai tie žmonės, kurie eina per gyvenimą lyg užmerkę akis ir užsikimšę ausis. Tie nemato visur įminto Kūrėjo pėdsako, negirdi Jam visatos giedamo himno. Blaiviai žvelgdamas į pasaulį ir į atskirą žmogų, pamatysi, kad tai nuostabiliausia paties Kūrėjo parašyta knyga, kurioje rasi tiek ryškių tiesos, gėrio ir grožio atspindžių.

populiarumo, jis nuosekliai pradėjo plėtoti klasikinio vitražo figūrinių bei ornamentinių kompozicijų tradicijas.

Dailininkas subtiliai jaučia architektūros sąveiką su vitražu. Jo kūriniai visuomet tampa sudėtinga tektonine pastato dalimi, siejasi su pastato stiliumi, o atskirais atvejais netgi formuoja vidaus erdvę. Pasak paties dailininko, šią visumos darnos pusiausvyrą suvokti ir stengtis jos ieškoti padėjo tai, kad kūrybinio kelio pradžioje yra tekę kurti vitražus sovietmečiu uždarytomis, muziejais paverstoms bažnyčioms.

B. Bružas yra sukūręs ir daug epinio pobūdžio vitražų. Palaiptiesiems darėsi sudėtingesnė plastinė kūrinių kalba, įvairėjo meninės raiškos būdai. Dailininkas visuomet savo naujam darbui kruopščiai renka faktinę, istorinę medžiagą, todėl gali detaliau atskleisti pasirinktą temą. Dažnai kuria sudėtingas, daugiafigūri nes kompozicijas, nevengia siužetiškumo, įmantresnių formų. Istorinį dokumentalumą neretai derina su alegoriniais, simboliniais vaizdiniais, mėgsta gausias detales, atspindinčias vaizduojamąją epochą, įvairius įrašus, sentencijas.

Vienas pirmųjų tokių darbų — tai septynių vitražų ciklas, sukurtas 1974 m. eksperimentinės ir klinikinės medicinos mokslinio tyrimo institutui Vilniuje. Juose vaizduojami Lietuvos ir pasaulio medicinos istorijos epizodai. Šiame cikle B. Bružas pirmasis Lietuvoje po ilgo laikotarpio vėl pradėjo taikyti linijine perspektyva perteiktą erdvę (būdinga renesansui), sudėtingesnius judesius bei apimčių modeliavimą (vėliau, beveik po dešimtmečio, B. Bružu pradėjo sekti kiti vitražistai). Autentiškoje istorinėje aplinkoje piešiami Hipokrato, vienuolių-gydytojų, senojo Vilniaus universiteto profesorių ir šiuolaikinių medikų portretai. Šviesus fono koloritas, kiek tamsėlesnės figūros sustiprina erdviškumą, skaidrumo įspūdį. Vitražuose gausus sentencijų, svarbių datų, detalių, iliustruojančių vaizduojamą laikmetį.

Nors B. Bružo vitražinės kompozicijos beveik visuomet sudėtingos, figūros neretai įmantriose pozose, apipintos ornamentais, įvairiomis dekoratyvinėmis detalėmis, tačiau vis-

kas harmoninga, sujungta vienos idėjos ar minties įkūnijimui. Visada matoma aiški simetrinė kompozicija, įgimtas subtilumo pojūtis, sugebėjimas racionaliai estetizuoti aplinką, padeda išvengti perdėto dekoratyvumo, žanriškumo apraiškų. Dailininkui detalus piešinys, grafiškos linijos ir išraiškingas spalvinis sprendimas yra lygiavertės meninės raiškos priemonės. Savo darbuose B. Bružas derina gotiškąją “tapybą stiklu” su renesansiškąja “tapyba ant stiklo”. Jo vitražai laidūs šviesai, savotiškai švytintys šviesos šaltiniai.

Pastaruoju metu B. Bružas daug dėmesio skiria bažnytinių vitražų kūrimui. Dar 1986 m. buvo sumanyta Vilniaus arkikatedros zakristijoje įrengti parodą apie katedros statybos raidą, remiantis naujausiais archeologų tyrinėjimų rezultatais. Didžiuliams langams nuspręsta suprojektuoti vitražus. Kūrybinį uždavinį kiek sunkino lubų plafone jau esanti freska, į kurios stilistinius ypatumus buvo privalu atsižvelgti. Visuose trijuose languose matoma ta pati griežtai simetrinė kompozicinė schema.

B. Bružas visuomet kupinas naujų sumanymų, veržlios minties, intensyviai ieškantis ir dirbantis menininkas. Jis rimtai ruošiasi kiekvienam naujam darbui — renka įvairiausią medžiagą, todėl jo darbai pasižymi siužetų įvairove.

Įkvėpimo jis ieško ir randa ne tik Europos profesionaliosios dailės stiliuose (gotika, renesansas), bet ir senuosiuose baltiškos kultūros kloduose, visagalės gamtos reiškiniuose. Jo kūryboje galima atsekti bendrų sąsajų su tuo, kas modernu, pastebėti manierizmo apraiškų, tačiau visada jo meninis braižas išlieka savitas. Dailininkui artimas kiek poetinis, filosofinis tikrovės traktavimas. Būdinga grakščių, persipinančių ir grįžtančių linijų samplaika. Vitražuose juntamas stiprus grafiškas pradas, kurio nenuslopina ne mažiau stiprus tapybiškasis. Dailininkas subtiliai jaučia mastelį, proporcijas tarp statinio ir vaizdo. Išraiškinga ir sudėtinga plastinė jo vitražų kalba organiškai susilieja su pastato visuma, neprarasdama savo, kaip atskiro meno kūrinio, svarbos.

VIENUOLES GALI BŪTI ANGELAI

Antanas Saulaitis, SJ

Niekad neteko būti sesele vienuole, tačiau jau daugiau kaip pusšimtis metų žmogus susitinki, bendrauji ir dirbi drauge su įvairių vienuolių narėmis. 1993 m. JAV sociologinė apklausa rodo, kad septintadalis visų šalies gyventojų yra "šventieji". Princetono Religijų tyrimo centro vedėjas George Gallup aiškina, kad "šventi" gali būti išmatuojami ir suskaičiuojami pagal mokslinę prielaidą: iš gilaus tikėjimo į asmeninį Dievą savanoriškai tarnauja kitiems žmonėms.

Nelabai panašu į įprastinį šventojo ar šventosios atvaizdą su į dangų žvelgiančiu veidu ir baltomis rankomis. Ir ne visi gali sutikti su šio rašinio nemoksline prielaida, kad seselės gali būti angelai — gal daug kam teko sutikti vienuolių, kurios buvo avys vilko kailyje. Kai žmogus žvelgi į ilgą ir sudėtingą gyvenimą, saulėlydžio gaisrai apšviečia tokias, kurios tikriausiai jau buvo ar yra angelai (ar angelės) šioje žemėje.

• Pirmoji pažintis

Tik po dvidešimt metų paaiškėjo, kiek įtakos turėjo pirmieji religiniai išgyvenimai vienuolių globoje. II Pasaulinio karo metu tėveliai nuvesdavo į bažnyčią buvusioje Vokietijoje, dabartinėje vakarų Lenkijoje, Briego mieste į religinius užsiėmimus ir pamaldas vaikučiams, kuriomis ir šiandien vokiečiai pasižymi. Neišliko jokių smulkmenų, tik bendras šviesaus altoriaus vaizdas ir vaikiškų maldelių žodžiai, prisiminti gilesnio išgyvenimo metu jau brandžiame amžiuje: seselių dėka šviesus įvadas į bažnyčią ir bendruomenę. Iš vaikiškų žodelių liko išbombarduotos gatvės vaizdas — tarp smikstančių griuvusių bėga maža mergytė, garsiai šaukdama: "Kūdikėli Jėzau, būk prie manęs" (Jesu Kindlein, komm zu mir).

• Pirmoji pamoka

Devynerių metų ateivis su jaunesne sesute atsidūrė Šv. Juozapo parapijėje mokykloje. Visi naujieji 1949 metų imigrantėliai buvo sudedami į seselės Herminijos III skyrių, kadangi ši (kaip ir VIII skyriaus ses. Juozapa) mokėjo lietuviškai. Staiga už lango Šv. Jo-no gatve praūžė ugniagesių vežimas, kaukdamas kaip Vokietijoje sirenos prieš pat bombardavimą. Nebūtų vaikas, jei griežtosios mokytojos klasėje nepažvelgtų pro langą. Bematant buvo nubaust-

tas: “Šimtą linių, aš pamokos metu nežiūrėsiu pro langą”.

Namie išsiimi sąsiuvinį, liniuotę, pieštuką ir, nesuprasdama tokios baismės prasmės, liniuoto puslapio tarpuose nubrėži dar 100 linių. Kitą rytą jau nuo seniau anglų kalbos klasėje besimokąs draugas sako, kad pirmiau reikėdavo šimtą kartų išrašyti sakinį “Nežiūrėsiu pro langą”.

• Pirmosios pareigos

Šv. Juozapo parapija pirmiau buvo didžiausia visoje Amerikoje. Skyrėsi iš kitų ir išskirtine veikla. Seniau turėjo savo laikraštį, kepyklą, ir tuo metu tebeveikė našlaitynas. Iš užmiesčio atvykę vaikai buvo priimti našlaityne pietų valgyti. Tiek seserys mokytojos, tiek prieglaudos vaikų auklėtojos mokėjo kreipti dėmesį į kiekvieną vaiką atskirai, domėtis jo ar jos pažanga, padrąsinti, kur sekasi.

Sesuo Kotryna Valterytė buvo septinto skyriaus mokytoja, aukšta, graži. Mes niekad nesugebėjome iš jos išpešti, kokio būtų amžiaus, iš kurio Connecticuto valstijos miestelio kilusi. Kaip ir kitos, ši auklėtoja su kiekvienu vaiku atskirai pakalbėdavo apie tai, ką šiandien vadintume dvasine pažanga — sugyvenimą su kitais, elgesį klasėje, ateities svajones.

Pagirdavo, kai sekdavosi. Jei kokiu nors būdu pastebėjo susidomėjimą gamta ir palinkimą į rašymą, tai tuo 13-14 metų mokinys jau paskiriamas mokyklos laikraščio gamtos skyriaus redaktorium. Iš šios redakcinės patirties gimnazijoje teko korespondento ir vedamojo puslapio redaktoriaus pareigos, universitete — chemijos ir tikslųjų mokslų žurnalų redagavimas.

• Pirmasis darbas

Šv. Dvasios Dukterų vienuolijos seserims pagailo neturtingos pokarinių imigrantų šeimos — už vieną dolerį per valandą pasamdė keturiolikmetį valyti Šv. Juozapo lietuvių parapijos vienuolyną, apkirpti krūnms bei žolyną. Dar

nebūdama jokios vienuolijos nariu, mokinukas turėjo išmukti paklusnumo, ant kelių šepėčiu grindis valydamas, dar nesant modernių prietaisų. Kai seselė virėja pasukdavo nemažą pyrago riekę, darbas pasidarydavo visai malonus, karštą vasaros dieną užsigėrus šalto pieno

• Gimnazijos dienos

Švč. Jėzaus Širdies gimnazijoje dirbo Gailestingosios seserys. Gimnazistams kiekviena iš jų atrodė savotiška. To amžiaus jaunimas (žinoma, daug geresnis negu šių laikų jaunuomenė) mėgdavo pajuokauti, mokytojas erzinti, jų savybes savaip išvaidinti.

Po vienos tokios ekskursijos į vaizdingą aprašą ses. Ona Maurytė per drąsiai pasielgusi mokinį sudraudė vienu sakiniu: “Namie esi gerai auklėjamas, todėl taip ir elkis!” Ši mokytoja buvo ir dvisavaitinio laikraščio globėja, ketverius metus ugdžiusi žurnalistines pastangas ir bendravimą tarp laikraščio būrelio. Iš tų laikų išliko pradinis žurnalistikos dėsnis kiekvieną straipsnio žodį peržiūrėti; jeigu nereikalingas — išbrauk.

Išliko ir ses. Pranciškos paveldas: dvejus metus mokė prancūzų kalbos taip, kad po dešimtmečių žmogus gali laisvai skaityti. Bet didžiausias ryšys išliko su dabar jau daugiau kaip 90 metų sulaukusia ses. Anina.

Dešimtame skyriuje biologijos klubas sugalvojo iškylauti miškuose už mūsų namų, kuriuos su lietuvių skautukų draugove buvome skersai išilgai išmaišę. Su ses. Eugenija ses. Anina lydėdavo moksleivių keliones kantriai ir linksmai, nuolat skatindamos žavesį Viešpaties kūrinių ir draugiškumą mokinių tarpe.

Viena mūsų buvo, kad visuomet alkanu amžiaus jaunuomenė niekad nesugebėdavo seselėms įpiršti atsigerti ar valgyti ištisos dienos žygyje. Tik vėliau paaiškėjo, kad Airijoje įsteigtos vienuolijos tuometinė konstitucija neleisdavo svečiuose valgyti — mat dirbdavo su vargingiausiais ir nenorėdavo lankomų šeimų skriausti.

Per 40 m. nuo anų biologijos pamokų metų su ses. Anina dalijamasi įspūdžiais apie gamtą ten, kur žmogus darbo ar lietuviškos veiklos sumetimais patenki, o linksma senutė vienuolė retą svečių pavaišina savo pačios pyragėliais.

• Lietuvos seserys

Kas JAV rytuose gyvena, susipažinęs su “Putnamo” seserimis, kurių sodyba nuo 1944 m. — lietuviškas ir krikščioniškas židinys. Visi vaikai skaitėme jų leidžiamą “Eglutę”, o sodybos parkas su maloniomis seselėmis bei kapelionu — mielai lankoma vieta.

Rytinio pakraščio berniukai stovykladavo lietuvių tėvų pranciškonų sodyboje Kennebunkporte, o mergaitės — Putname, vėliau — Vilijoje, paskui Neringoje. Žiemą veikė moksleivių bei studenčių bendrabutis, kurio draugystės bei ryšiai išlieka visą gyvenimą.

Kaskart miela viešėti, tėveliai prisidėdavo prie seserų rengiamos Susiartinimo šventės (“pikniko”), sesuo ir stovyklavo, beveik dešimtmetį jų tarpe gyveno, taip kad putnamietės tapo lyg šeimos narės ir mes — jų. Visada miela būdavo vaišintis didžiulio senoviško pastato svečių valgomajame, o kartą paguldė į “vyskupo kambarį” su labai talpia lova (tikriausiai tuo metu vietovės ganytojas nebuvo laibas, kaip rašantysis labiau tėvas negu tėvas).

Didžiausia įtaka, aišku, Neringos stovyklos, kurios kūrybingumas ir krikščioniškoji nuotaika — pavyzdinė, sugebanti iššaukti iš kiekvieno, kiekvienos tai, kas geriausia. Talkindamas stovykloje, gali ir esi traukiamas visą save į vasaros bendruomenės gyvenimą įjungti.

Studijų metu teko pažinti pranciškietes (iš Pittsburgho) ir Nukryžiuotojo Jėzaus seseris (iš Brocktono), kai šešias vasaras savaites Fordhamo universitete New Yorke vykdavo Lituanistikos programa. Per tris vasaras mokytojos įgydavo lituanistinį pažymėjimą. Daug metų vėliau susitikdami talkos Lietuvos vienuoliams reikalais, tebeprisimename uolias lituanistinį mokslų dienas.

• Rekolekcinės pamokos

Jėzuitų seminarijoje sielovados patirties svarbi dalis — rekolekcijų vedimas. Kunigas su keliais studentais vadovauja savaitgalio susitelkimui, o klasėje aptariama eiga, sėkmė, užsiėmimų pobūdis ir kt. Turbūt 20 kartų teko dirbu Notre Dame seserų rekolekcijų namuose netoli Bostono, kurių vedėja ses. Karalina auklėjo ir klierikus, ir kunigus, kaip tinkamiausiai rekolekcijas moksleiviams, studentams, suaugusiems vesti.

Kadangi rekolekcijų namuose rekolektantai tebūna kartą per metus ar tik kas keletas metų, maistas būna tas pats kas savaitgalį. Ses. Karolina vedėjus pasikviesdavo atskirai ką nors skirtingo valgyti, tuo pačiu pasitardama ir patardama, padrąsindama ir patikslindama. Jautrumas ne tik atskiram asmeniui, bet visam bendruomeniniam savaitgalio dalyvių vyksmui padėjo suvokti, kaip tikinčiųjų religiniams išgyvenimams galima talkinti ir juos į kasdienį gyvenimą pratęsti.

• Sielovados pamokos

Pranciškietė ses. Zuzana praktiškai buvo didžiulės parapijos klebone, nes kunigas tik kas mėnesį atvykdavo. Talkindamas per didžiąsias šventes, jos pažinimu bei patyrimu remiesi. Ji pasakydavo, ką per krikštą sakyti, kai krikštijame iš karto 22 vaikučius, paruoštus savanorių pasauliečių katechetų. Patardavo, ką kunigo žodeliu pasakyti, kai sekmadienio pamokslą sako vienas iš parapiečių.

Jos planas pritraukti nebažnytiškai susituokusią porą buvo kiaulės kone sugadintas. Karštos braziliškos vasaros popietę per atdaras duris ši įėjo tarp maldininkų susitelkti, o per daug uolus zakristijonas pinigams rinkti krepšio lazda pradėjo vargšytę kiaulę po bažnyčią vaikyti, kol ši spiegdama išdūmė lauk. Mat visas ses. Zuzanos planas buvo 25-rių metų vedybinės sukakties Mišias taip suorganizuoti, kad šventiška nuotaika ir kunigo paslaugumas juos prijaukintų drįsti santuoką bažnytiškai sutvarkyti.

Vitražas “Pirmoji Vilniaus medikų draugija”
— fragmentas.

B. Bružas

• Misijinė pamoka

Širdietė ses. Ksavera per 30 metų talkina vakarų Amazonijoje dirbančiam kun. A. Bendoraitiui. Labai daug dirbdama, sumaniai ir ištikimai laikos pirminio uždavinio — kad “pasaulio pakraštyje” gyvenantys pažintų Kristų ir Evangeliją. Dirbdama ligoninės, virtuvės, šalpos, administracijos darbus, visuomet giedria nuotaika, šypsniu ir juoku lydi tiesiog už gyvybę kovojančias pastangas labai sunkioje misijoje, tikėjimo akimis išmintingai suvirškindama, kas nepatogu, baugu ar sudėtinga. Turėjo net kantrybės didžiulę papūgą išmokyti “Ilgiausių metų” giedoti, prieš numesdama paukščiui saulėgrąžos sėklų — ta pati misionierė, kuri misijos pradžioje drauge su indėnais mirštamai susirgusį kun. dr. Bendoraitį keletą dienų iš džiunglių nešė, jo gyvybę išgelbėjo.

• Svetimoje šalyje

Prieš II Pasaulinį karą šimtai lietuvių išvyko iš Lietuvos į Prancūziją, Šveicariją ir kitas šalis tapti vienuolėmis, Tarp šių apie 1930 metus buvo žemaitė Liucija Mačernytė. Benediktinių belgių vienuolyne buvo keturios lietuvaitės, be kitų darbų mokačios taisyti istorinės vertės knygas ir knygų odinius viršelius. Prancūziškai kalbėdavo žemaičiuodamos, bet žemaitiškai kalbėdavo visai švariai. 1993 gegužės mėn. jai mirus, Šv. Gertrūdos vienuolyno belgės pranešime rašo: “Visiems žinoma jos gili meilė giminėms ir Lietuvai, neužmirštamasis jos nuolatinis šypsniš”.

Ses. Liucija mokėjo visą tą didžiulį Vatikano II atsinaujinimą ramiai priimti, įžiūrėti gera ten, kur jai jaučiau būtų buvę senovinių papročių laikytis. Tarp susitikimų sveičiui tautpavidavo iš Lietuvos gautų knygelių ar gintarėlių. Ją šiltai mini Vasario 16 gimnazijos mokinės, seseles aplankiusios kelionėse po Europą.

• Drąsos pamoka

Kazimieriečių ligoninėn nuvežtas per Žolines miręs Čikagos lietuvis jėzuitas. Jėzuitų vyresnysis palydi greitosios pagalbos vežimą, laukia gydytojo pranešimo. Prieina sesuo kazimierietė, užkalbina palydovą, paguodžia. Kai už kiek dienų šis jai dėkoja, sesuo atsako: “Atrodei toks liūdnas ir vienišas, kad turėjau priėti, nepalikti vieno”.

Kaip ir kitos JAV bei Vakarų Europos vienuolijos, ši turi daug vyresnio amžiaus ilgus metus ištikimai mokyklose, ligoninėse bei misijose dirbusių seserų, nedaug jaunų ir naujų vienuolių. Nebeįmanoma aptarnauti tiek daug mokyklų, ligoninių bei kitų įstaigų. Nenori jaunas seseris skirti tik vyresnio amžiaus ligonėms aptarnauti. Finansinė našta milžiniška, galėtų būti neviltinga nuotaika. Tačiau kazimierietės drąsiai suremontavo motiniškus namus, kad būtų patogūs ligonėms ir senelėms, drąsiai savo pirmenybes iškošė, viltingai pa-

sivėdė Motinos Marijos Kaupaitės išryškintam uždaviniui tarnauti pagalbos reikalingiesiems savo krašte ir misijose.

• Ir Lietuvoje

Šiandieną Lietuvoje vienuolės yra arčiausia to, kas vyskta Katalikų Bažnyčioje. Dešimtmečius pogrindyje mokiusios tikybos, auklėjusios savo nares, padėjusios kunigams ir su jais dirbančios, seserys puolė steigti šalpos tinklo “Carito” skyrius bei centrą, mokyti tikybos mokyklose, burti jaunas šeimas, padėti invalidų namuose ir atsilikusius ruošti sakramentams. Drauge su kitais tikinčiaisiais liudijusios tikėjimą Kristumi kalėjime, tremtyje, Sovietų Sąjungoje, misijose. Gerai nujausdamos, kas darosi, supranta atsinaujinimo bruožus, kurie talkintų sielovadai Lietuvoje. Dirbdamos du darbus — savo profesinį ir visą talką parapijose bei su jaunimu, dar naktimis skaito ir meldžiasi, kai eilinis žmogus visai virstų iš koto. Prilygti jų ryžtui, jų paslaugumui reiktų nertis iš kailio. Jų drąsa ir ryžtas būdingas toms, kurios save atiduota Kristui ir Bažnyčiai meilinga artimo tarnyba.

Spaudoje 1993 metų pradžioje pirmą kartą pasirodė moterų vienuolių sąrašas iš Lietuvos. Esama 17 vienuolių su 1008 narėmis. Kai kurios vienuolijos turi “seseris” vienuolijas, pvz., Lietuvos kazimierietės giminingos Čikagos kazimierietėms, “putnamietės” yra tos pačios Nekaltai Pradėtosios Marijos seserų vienuolijos skyrius. Dauguma vienuolių neturi atitikmens Vakaruose, nors plačia prasme priklauso kuriai nors vienuoliškos tradicijos šeimai, pvz., pranciškietės ar benediktinės, širdietės ar kotrynietės.

Lietuvos seserys susilaukia talkos iš labai žinomo viešbučių tinklo fondo, kuris vienuolijoms skiria lėšų, kad pradedančios vienuolijkajį gyvenimą kandidatės galėtų gilintis į savo įstatus, tradicijas, dvasinį gyvenimą, neprivalėdamos (ir dėl bažnytinio teisyne nuostatų, ir dėl praktiškumo) pilną laiką dirbti, kad būtų sąlygų mokytis ir lavintis.

Lietuviškos kilmės keturios moterų vienuolijos — kazimierietės, pranciškietės, Nukryžiuotojo Jėzaus ir Nekalto Prasidejimo — JAV-se sudarė komitetą, kuris stengiasi padėti Lietuvos vienuolijoms naujose sąlygose kurtis, pertaisyti savo įstatus, lavinti jaunas seseles, rūpintis vyresniosiomis, padėti jų darbe mokyklose, ligoninėse ir kitur. Stokodamos narių savo aplinkoje, šios seserys drąsiai siunčia savąsias kursams, seminarams ar kitai talkai Lietuvoje. Jos suka ir galvas, kaip būtų galima tinkamiau ir veiksmingiau savo seserims padėti, į talką įtraukdamos savo pačių rėmėjus bei geradarius.

Kelintą - kartą vykdamas į Lietuvą, sutinki seseris ir joms sakai: “Kuo toliau, tuo labiau įtariu, kad seselės yra angelai”. O kai šios jau svečio nuomonę žino, pakanka tik sakyti: “Mano nuomonė nepasikeitė”.

■ *Kun. Salvijus Pranckūnas, SJ, Lietuvoje dirbęs Panevėžio ir Biržų parapijose, atvyko į Kanadą, Montrealį, apsistojo prancūzų jėzuitų namuose. Jam sudarytos sąlygos išmokyti prancūzų kalbą ir studijuoti Montreolio universitete. Savaitgaliais jis pagelbsti Aušros Vartų liet. parapijai.*

■ *Mirus amb. Stasiui Lozoraičiui, ilgus metus buvusiam Lietuvos reikalų patikėtiniui prie Šv. Sosto, buv. Lietuvos amb. JAV, o paskutiniu metu Italijoje, pop. Jonas Paulius II telegrama pasiuntė užuojautą velionio artimiesiems.*

■ *Kun. Vincentas J. Parulis, MIC, buvęs naujojo Marijonų vienuolyno ir “Draugo” spaustuvės Čikagoje statybos vajaus vyr. išdininkas (apie 1956 m.), dabartinis Worcester, MA, Šv. Kazimiero liet. parap. klebonas, rugpjūčio mėn. atšventė 50 m. kunigystės jubiliejų.*

■ *Biržuose birželio 19 cL baigėsi dvi dienas trukęs aukščiausias Reformatų bažnyčios valdymo susirinkimas — sinodas. Dalyvavo apie 50 bažnyčios atstovų iš 11 parapijų. Šiuo metu Lietuvoje gyvena apie 12.000 reformatų.*

————— BET
JŪS MYLĖKITE
SAVO PRIEŠUS

(Suaugusiųjų grupėje premijuotas straipsnis)

————— ► ALFREDAS GUSČIUS

Jėzaus Kristaus moksle yra dieviškai gili ir paslaptinga mintis, kuri buvo ir tebėra pats “kiečiausias riešutas” tiek pavieniams mąstytojams, tiek jų mokykloms, tiek ir ištisoms žmonių kartoms. Tai mintis apie priešų meilę ... “*Bet jums, kurie klausotės, aš sakau: mylėkite savo priešus, darykite gera tiems, kurie jūsų nekenčia. Laiminkite tuos, kurie jus keikia, ir melskitės už savo niekintojus...*” (Lk 6, 22-38).

Jėzus Kristus paskelbė *Absoliutų Meilės ir Atlaidumo principą*. Istorija patvirtino jo teisingumą — kiekvienas šio dieviško principo paniekinimas atnešdavo žmonijai nesantaiką, karus, nelaimes... Kodėl taip netikėtai, tarsi burtininko lazdele mostelėjus, sužlugo žiauri komunistinė sistema SSSR, beveik 70 metų kerojusi 1/6-ojoje pasaulio dalyje? Šios sistemos griuvimą sąlygojo daug politinių, ekonominių, socialinių veiksnių, tačiau, manau, svarbiausia tapo dvasinė-etinė priežastis: komunistinė-sovietinė sistema plėtėsi ir augo iš *Totalinės Nemeilės Sėklos*. Humanizmas, sąžinė, dora, pagarba, atjauta bei kitos moralinės vertybės tik formaliai, tiktai dėl akių (saviškių ir užsieniečių) dūmimo buvo surašytos į garsųjį *moralinį komunizmo statytojo kodeksą*... Kurti naują žmogų ir naują visuomenę ant ne-

meilės, veidmainystės, prievartos pamato galima, tačiau tokia “kūryba” — neilgalaikė, nepatikima, gėdinga. Beje, ne tik komunizmą išperėjo “velniškoji sėkla” nes daug panašių “išperų” jau būta žmonijos istorijoje. Ir visur bei visada regime tą patį dėsnį — visa tai, kas išauga, išsivysto iš nemeilės, iš blogio, anksčiau ar vėliau triukšmingai žlunga.

Viduramžių alchemikai išradinėjo Filosofinį Akmenį — stebuklingą medžiagą, galinčią visus metalus paversti auksu bei sidabru, taip pat galinčia būti universaliu gydomuoju preparatu. Tokio akmens jiems nepavyko išrasti, tačiau alchemikų pastangos nenuėjo veltui — jų ieškotą akmenį šiandien galime panaudoti kaip istorinę analogiją komunizmo ir kitų “izmų” sudariktoms valstybėms, tautoms bei pavieniams sužalotiems individams gydyti ir

prikelti... Tad visiems, kas tik panorės prisikelti iš komunizmo ar kitokio totalitarizmo griuvėsių, teks susirasti stebuklingą Jėzų Kristaus “Akmenį” — Absoliutinės Meilės principą. Didžiulė sovietinė-komunistinė sistema sugriuvo todėl, kad neturėjo šito gydančio ir keliančio Kristaus “Akmens”. Taigi, tikrai šito “Akmens” pagalba jos vietoje (taip pat ir Lietuvoje) tebus įmanoma sukurti geresnės, tobulesnės visuomenės ir valstybės, vadinas, ir atskirus jų narius.

Tad — **kaip pamilti priešą?** Teoriškai tokį uždavinį daug kas supranta. Didžiausi kelblumai prasideda tada, kai tik įsiai pradėdamas taikyti asmeniškai: kaip, gavus per kairįjį žandą, susilaikyti ir neduoti davėjui gražos, bet dar atsukti jam ir dešinįjį? Kaip nepulti atsiimti iš pagrobėjo apsiausto, tačiau dar pridėti jam ir palaidinę?! Jėzus Kristus tokiu savo mokymu nutrynė egoistines ribas tarp orumo, savignyos ir atlaidumo, nuolankumo. Tokią niveliaciją Jis padarė sąmoningai, toliaregišku žvilgsniu permatydamas žmogaus prigimtį — brangesni yra ne žemiškieji, bet aukštieji, t.y. dvasiniai-dangiškieji turtai; ne žemiški įgeidžiai, trumpalaikės ambicijos, aistros, o amžinų-dieviškų vertybių troškulys kelia žmogaus garbę, didina jo asmenybės vertę.

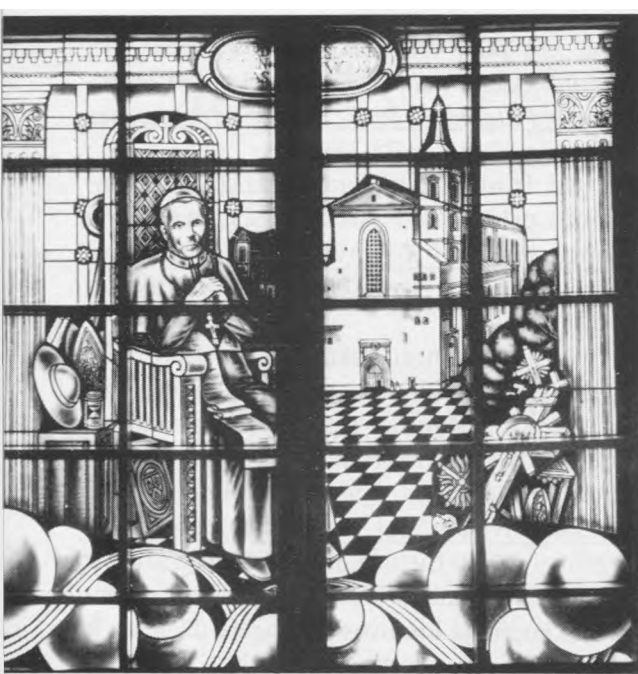
Kristaus mums paliktas priesakas mylėti priešus — gili ir plati upė, surenkanti savo dešimties intakų (Dekalogo) vandenį. Drįsčiau netgi tvirtinti, kad ne Dekalogo, bet visų pirma šito Didžiojo Priesako vykdymas daro tikintįjį tikruoju, o ne formaliuoju ar tribūniniu Kristaus mokslo pasekėju. Juk ar negalima pragyventi amžių netariant Dievo vardo be reikalo, nevagiant, nekalbant netiesos, nepaleistuvaujant, nežudant, gerbiant savo tėvus, švenčiant sekmadienius? Galima! Tačiau tikrai formalus šių priedermių laikymasis neleidžia žmogui pažinti esminio dieviškojo plano — noro sukurti gėrio, taikos ir meilės karalystę žemėje. Dieviškajame plane daug dalykų atrodo neįmanomų, daug vertybių, apvirtusių “aukštyn kojomis” supainiotų... **“Palaiminti jūs, vargdie-**

niai, nes jūsų yra Dangaus karalystė. Palaiminti, kurie dabar alkstate, nes būsite pasotinti. Palaiminti, kurie dabar verkiate, nes juoksitės...” (Lk 6, 22-38)

Na, ir turbūt pats sunkiausias, jau minėtasis priesakas, ištartas garsiajame Kalno pamoksle: **“Bet jūs mylėkite savo priešus, darykite gera ir skolinkite, nieko nesitikėdami...”**

Pačiu sunkiausiu “akmeniu” jis tapo ir visai šiandieninei Lietuvai, po 1990-ųjų metų kovo 11-osios suskilusiai į dvi priešiškas stovyklas. Jokios partijos ar chartijos jų nesuvienys, kadangi visoms stinga būtent šito Kristaus priesako dvasios. Bet tik tokios dvasios galia tegali suvienyti Lietuvą, nukreipti ją gražios ir laimingos savikūros keliu... Konfliktų, nesantaikos kupinoje Lietuvos padangėje džiugina ir teikia vilties pavieniai asmenybių veiksmai. Visų pirma norisi iškelti pavyzdžių kilnų, tikrai Dievo Didžiojo Įsakymo dvasia dvelkiantį, šauniosios sesės Nijolės Sadūnaitės elgesį ir nelaisvėje, kenčiant KGB rūsiuose, ir jau Nepriklausomoje Lietuvoje. Ant savo kankintojų ji nei tada pyko, nei dabar jiems keršija. Ji tikrai nuoširdžiai meldžiasi ir prašo Dievą atleidimo suklydusiems... **“Jei jūs mylite tuos, kurie jus myli, tai koks čia nuopelnas? Juk ir nusi-dėjėliai myli juos mylinčius”** — aiškino Kristus.

Gražią ekumeninę aurą skleidžia taip pat ir kunigas, monsinjoras Kazimieras Vasiliauskas, komunistų valdžios 10-čiai metų buvęs ištremtas į Vorkutos kalėjimą. Lietuvos prezidento Algirdo Brazausko inauguracijos metu jis atvėrė jam (buvusiam komunistų partijos lyderiui) šventos Arkikatedros duris, tokiu savo elgesiu vienus tikinčiuosius papiktindamas, kitus pradžiugindamas. Panašų nuomonių verpetą sukėlė ir kunigo Ričardo Mikutavičiaus sprendimas priimti iš naujojo prezidento rankų Gedimino stulpų III laipsnio ordiną ir dar tarti už tai padėkos žodį. Regint tokius vaizdus, kilo nemaža minčių apie kunigų kolaboravimą, karjerizmą ir pan. Tačiau juk abu minėti kunigai pasielgė pagal Dievo Didžiojo Įsakymo prin-

Vitražo, skirto kard. V. Sladkevičiui, fragmentas.

B. Bružas

cipą — Meilės principą! Sutikdami dalyvauti bendroje akcijoje su ekskomunistų lyderiu, jėdu tikriausiai neišsizadėjo savo krikščioniškųjų principų! Ko gero, įvyko atvirktinis veiksma — savo etinį-dvasinį nusistatymą iš esmės (ar bent žymia dalimi)~pakeitė kitas akcijos dalyvis, t.y. mūsų naujasis prezidentas. Kaip ten bebūtų iš tikrųjų, bet aišku viena, jog Algirdas Brazauskas nuo pat Sąjūdžio pradžios nuosekliai rodė lojalumą Bažnyčiai ir tikintiesiems. Inauguracijos metu, skaitydamas prezidentinę priesaiką, jis perskaitė ir tuos žodžius, kurių Konstitucija leidžia norint ir neištarti — “Tepadeda man Dievas!”

Rodant religinį lojalumą ir toleraciją, mūsų prezidentui turbūt nelengva — už bažnyčių sienų ir šventorių tvorų jis junta dar gana nemažą užkietėjusių “homo sovieticus” ateistų, laisvamanių spaudimą, pasireiškiantį įvairiais

kanalais ir įvairiu laiku. Jeigu tokį spaudimą prezidentas ligšiol atlaikė, už tai jį reikia gerbti ir jam padėti. Juk į jį, nors ir sustabdžiusį įgaliojimus LDDP, tebesiorientuoja daug buvusių bendrapartiečių, bendražygių. (Tarp kitko — rinkimuose balsavau už Stasį Lozoraitį, ir dabar tebemanau, jo ši kandidatūra yra tinkamesnė Lietuvai, siekiančiai sukurti laisvą, demokratišką, krikščionišką valstybę. Bet tai — jau kito straipsnio tema)... Koksai ganytojas — tokia ir kaimenė! Šito biblinio aforizmo nereiktų uždaryti į praeities relikvijų skrynią. Sovietiniai ideologai, propagandistai gaudė, tempė, pirkto sielas ir metodiškai pildė savo ateistinę-komunistinę stovyklą. Dabar atėjo metas parodyti prievartautojų suklydimą, tarnavimo šėtonui pragaištingumą. Todėl reikia džiaugtis kiekviena “avele“, grįžtančia pas savo šeimnininką. Meilės, gerumo, atjautos tinklais galima sužvejoti ne vieną besiblaškančią ar klystančią sielą. O kietus principus, rūstų kategoriškumą būtina parodyti tik išimtiniais atvejais, liečiančiais Tėvynės laisvę, gyvybę, nepriklausomybę. Visais kitais reikalingas pakantumas, atidumas, gerumas...

Iš tiesų — pagalvokime, kodėl Jėzui Kristui pavyko suburti ištikimų vienminčių būrį, įvykdyti didžiausią pasaulyje dvasinę revoliuciją? Esminė Jo sėkmės priežastis — neutralus (o tiksliau tarus — išmintingas) santykis su to laiko Romos politika, atsakymas kelti riaušes arba sukilimus prieš valdžią. Taikiais moralinio-dvasinio tobulėjimo metodais Jėzus pasiekė nepalyginamai daugiau nei koks nors imperatorius ar karalius aštriais ginklais. Kas Cezario ar Aleksandro Makedoniečio pergalės, palyginus jas su Jėzaus Kristaus įspūdingu keliavimu per epochas, per žemynus?!

Kas nors gali priminti Kristaus mokslo skelbimą ir skleidimą ginklo bei smurto pagalba. Taip, tokia dėmė juoduoja krikščionybės istorijoje. Tačiau paties Kristaus tokia nuodėmė kaltinti negalima, nors Jis pats įžvelgė pavojų kada nors kam nors tapti “nesantikos obuoliu”, “dviašmeniu kalaviju”. Bet Kristus niekada nekviėtė pakelti tą kalaviją savo tiesai įrodyti

ir savo mokslui įgyvendinti. Ir jeigu Jo vardu kalaviju vis dėlto buvo užsimota prieš kitatikius, tai dėl to kaltas ne Jisai, o religinis fanatizmas, atsiradęs žymiai anksčiau už Jį patį. Savo mokiniams Jėzus aiškino: **“Jus vys iš sinagogų, ir netgi ateis valanda, kada jūsų žudikai tarsis atlieką šventą pareigą Dievui”** (Jn 16, 2). Po Kristaus sekę religiniai vaidai ir karai patvirtino Jo nuogaštavimus ir perspėjimus.

Nesusipratimai, nesutarimai, konfliktai, vaidai, dramos ir tragedijos, visa toji antisnioikiška ir antiiekumeninė atmosfera, kartas nuo karto uždengianti ir paslepianti nuo žmogaus Saulę ir Dievą, — tai užtarnautas atpildas jam, žmogui, už jo egoizmą, pavydą, garbėtrošką, pyktį, t.y. už jo nemeilę... Šiandien Lietuvoje (laisvoje ir nepriklausomoje!) blogis įgavo neregėtą apimtį. Laidojant nušautąjį žurnalistą Vitą Lingį, monsinjoras K. Vasiliauskas prie velionio kapo pasakė ne naują, bet visuomet svarbų dalyką – **nelaimingiausi žmonės yra patys nusikaltėliai**, kadangi jie yra akli ir kurti tikrajam, didžiajam pasaulio turtui ir grožiui. Dėl jų agresyvaus nepilnavertiškumo didžiausia kaltė krenta toms blogio sistemoms (viena pagrindinių iš jų — komunistinė), kurios klastingai griovė ir tebegriauna subtiliausias individo ryšius su gamta, gyvybe, Dievu. Pamenate Jurijaus Gagarino ironišką pasigymą: “Skraidžiau po dangų, bet Dievo niekur nesutikau!” Galima nesunkiai įsivaizduoti, kokį ardomąjį tamsių sielų savigriovos darbą (jei Dievo nėra, vadinasi, pats žmogus yra antžmogis, viskas jam leista, jokių “pardonų”) “buldozerinio ateizmo” valstybėje atliko vien tik šitas žymaus sovietinio herojaus posakis!

Bet juk ir didžiausi nusikaltėliai, nusi-

dėjėliai turi širdis, sielas — kaip įsiskverbti į jas, suprasti ir bent minimaliai harmonizuoti jose siaučiantį chaosą? Už kalėjimo vartų tai padaryti sunku, nes dramos ir tragedijos — pasekmės, o priežastys ardomąją veiklą atlieka laisvėje, visuomenėje, t.y. šalia manęs, tavęs. Kaip padėti nusikaltėliams pagerėti, atgailauti, atsiversti?! Suprantu, jog tokios dvasinės revoliucijos savaime neįvyksta, jog joms palankiu fonu turi tarnauti bendras tautos ir visuomenės moralinis klimatas. Jis mūsų krašte tebėra atšiaurus, kadangi tebesitęsia sovietinės-komunistinės sistemos griūtis ir dar daug kas tebedūsta po jos griuvenomis.

Išvaduoti žmogaus sielą iš šėtono žabangų, pakelti ją į šviesą, gėrį labiausiai gali visuomenės dvasinis-kultūrinis-religinis auklėjimas, sugebėjimas argumentuotai įrodyti, jog Viešpats tikrai rūpinasi kiekviena žūstančia siela... Kartais atrodo, kad reikia visai nedaug, tik prisiminti ir laikytis Kristaus pamokymo: **“Kaip norite, kad jums darytų žmonės, taip ir jūs jiems darykite”** — ir mūsų tarpusavio santykiuose įsivyras supratingumas, pagarba, o visuomenėje suklestės socialinė harmonija... Kai 1981 metais piktadarys pasikėsino į popiežiaus Jono Pauliaus II gyvybę, Šventasis Tėvas negrūmojo jam, nesmerkė, bet nuėjo pas savo piktadarį ir jam atleido. Manau, kad daugiau niekada ir prieš nieką nepakils jo ranka.

Būtent tokie, kaip šisai ar aukščiau aprašyti kilnūs žmonių poelgiai, verčia tikėti, jog kada nors žemėje vėl bus daugiau dvasinės šviesos, santarvės, meilės, kad vėl daugeliui Kristaus žodžiai taps kūnu. Apie tai mąstant, atsirado ir šis poetinis ketureilis, kuriuo ir noriu užbaigti šiuos savo apmąstymus:

**"Toli toli — pro Viešpaties iškeltą pirštą —
Aš išganingąją oazę vis regiu,
Kurioj blogi darbai ir juodos mintys miršta,
Kurioj negriežiama dantim ir nenuleidžiama akių..."**

ŽINGSNIS PO ŽINGSNIO MIŠIOSE

JONAS LAURIŪNAS, S J

14. Preliudija į aukojimą

Mūsų gyvenamieji namai dažniausiai turi priebutį, priemenę, prieškambarį. Ne iš karto patenkame į butą. Knygose dažnai būna įžanga, pradinė dalis – preliudija. Tokią preliudiją turi ir pagrindinė šv. Mišių dalis – aukojimas. Tai rankų plovimas, kvietimas melstis ir aukų malda, nors šiuos tris momentus būtų galima priskirti ir prie atnašavimo.

Rankų plovimas senovėje turėjo praktišką reikšmę. Kunigas priimdavo iš žmonių aukas, skiriamas šv. Mišioms, dvasininkų išlaikymui ir bendruomenės vargšams: tad reikėdavo nusiplauti rankas. Taip pat reikėdavo nusiplauti ir po smilkymo, kai prie rankų prilipdavo sakai, smilkalas. Dabar smilkoma jau kitu būdu — rankos nesusitepa, liaudis aukų taip pat nebeveša, — nebereikia imti produktų. Dabar plovimas turi kitą prasmę — tai mažutis kunigo pamokslas sau pačiam. Bet išklausti galėtų ir visi dalyvaujantys. Einant prie svarbiausios dalies, prie paties švenčiausio momento — tai tarsi paskutinis atgailos aktas. Tai išreiškia ir žodžiai, kuriuos kunigas taria tuo metu: “Nuplauki, Viešpatie, mano kaltybę, nuvalyk mano nuodėmes”. Šis mažytis vandens užpylimas nieko nereiškia praktiškai, bet jis primena dvasinį apsisvalymą — siela turi būti švari, sąžinė turi būti švari.

Senovėje žydų kunigai, įeinantys į šventyklą, turėjo apsisvalyti rankas ir kojas prieangyje, kur stovėdavo specialūs vandens indai (Iš 40, 7,30). Mahometonai prieš maldą apsiprausia. Seniau krikščionys, prieš imdami Šv. Raštą, nusiplaudavo rankas. Mūsų bažnyčių

prieangiuose yra indai švęstam vandeniui, prieš šv. Mišias būna apšlakstymas. Tai ne kūno higienos, bet sielos higienos užuomina: šventoje vietoje būkime su švaria sąžine. Pirmiausia tai privalu kunigui, bet ir visiems, kad nebūtume kaip Pilotas, kuris nusiplovė rankas, bet, pasmerkęs nekaltą Kristų, — sutepė savo sąžinę.

Pirmaisiais amžiais kunigas, nusiplovęs rankas, aukojimą atlikdavo užėjęs už pertvaros, panašiai kaip dabar Rytų Bažnyčioje daroma. Prieš pasitraukdamas iš žmonių akių, jis kreipdavosi į juos kviesdamas maldai: “Melskitės broliai...” Tai tarsi atsisveikinimas prieš svarbiausią šv. Mišių momentą. Dabar viskas vyksta atvirai, visiems matomai, ir šis kvietimas gal būtų nereikalingas, bet tai yra liekana iš senų laikų, bylojanti, ką jau tada kunigas norėjo pasakyti tikintiesiems: “Broliai, mano auka yra kartu ir jūsų auka!” “Melskitės broliai — seserys!” Tai krikščioniška kalba: Kristuje mes visi esame broliai ir seserys. Jau pagonys pastebėjo, kad “naujosios religijos išpažinėjai vadina vienas kitą broliu — seserimi” (taip Cecilius rašė).

Šis primena ir antrą svarbų dalyką: nėra religijos be aukos, o be aukos nėra religijos, mes gi visi turime būti aukotojai — per krikštą tapę Dievo tautos nariais, kurie atnašauja Dievui auką.

Kunigas, pakvietęs tikinčiuosius melstis, netrukus kalba *atnašų maldą*. Tai būna vienas kitas paprastas sakinelis, bet nešas gilią mintį. Šioje maldoje, kuri dažnai įvairuoja, dažniau-

siai nusakoma tiesa, kad Dievui duotosios žmogui dovanos tampa žmogaus dovana Dievui, kurią Viešpats mums vėl gražina, bet jau perkeistą, kaip išganymo dovaną — Jėzaus Kristaus Kūną ir Kraują, kuris keičia mus į save. Šv. Mišių Auka — nuostabus pasikeitimas *admirabile commercium*, kaip sakoma Kalėdų šventės liturgijoje: Dievas tampa žmogumi, kad žmogus taptų “Dievu”. Dievas teikia žmogui, žmogus teikia Dievui, Dievas teikia žmogui. Štai, kad žmogus būtų iškeltas iki Dievo.

Po šios maldos būna vadinamoji EUCHARISTINĖ MALDA, kitaip nuo seno dar vadinama KANONU. Tai ne šiaip sau malda kaip kitos. Tai centrinė ir švenčiausioji dalis eucharistinėje liturgijoje. Jos vienos pakaktų šv. Mišioms. Sekant Jėzumi, joje išreiškiama pagalba ir dėkonė Tėvui. Šiame pagarbinyje Dievas priima mūsų auką, perkeisdamas atnašas. Su šia malda atsiranda mūsų tarpe išaukštintasis Viešpats, ir mes esame Jo Aukos artimybėje.

Kaip "Tėve mūsų" yra prakilni malda dėl savo kilmės, nes gimė iš Kristaus lūpų, taip eucharistinė malda yra prakilni savo veiksmė dėl Viešpaties Kūrėjo žodžių. Rytų Bažnyčioje ši malda vadinasi ANAFORA (aukojimas, atnašavimas).

Ilgus amžius Romos Katalikų Bažnyčioje buvo vartojama tik vieno modelio eucharistinė malda arba anafora. Po II Vatikano Susirinkimo, kai buvo nuspręsta įvesti gimtąją kalbą, įvairumo dėlei mišiose atsirado dar trys naujos anaforos (nuo 1963 m.) Jos nėra visiškai naujos: viena jų, trumputė, buvo vartojama pirmaisiais krikščionybės amžiais; apie tai žinome iš kunigo Ipolito raštų, gyvenusio III a. Sekančioji labai panaši į Rytų Bažnyčios anaforas: joje aiškiai pabrėžta aukos mintis. Ir dar viena, suredaguota nusižiūrėjus į graikų anaforą: joje išreikštas biblinis fonas ir prisimena-

Vitražo Lietuvos ambasados Maskvoje fragmentas.
B. Bružas

ma mūsų išganymo istorija. Iš šių keturių anaforų kunigas pasirenka kurią vieną savo nuožiūra.

Kiekviena šių anaforų prasideda kunigo ir liaudies dialogu, kuris yra įžanga į vadinamąją prefaciją, užsibaigiančią “Šventas...” Visose anaforose centriniu punktu yra žodžiai, kuriuos Kristus ištarė Paskutinės vakarienės metu. Pats pasakojimas, kaip Kristus tai įvykdė, šiek tiek skiriasi vienose ir kitose anaforose, bet Viešpaties žodžiai visose yra tie patys. Kiekvienoje anaforoje po Švč. Sakramento įsteigimo pasakojimo eina tikinčiųjų šūksnis, paskui —

įvairūs paminėjimai — anamnezis ir pabaigoje doksologija — pagarbinimas “Per Jį...” į kurį tikintieji atsiliepia “Amen”.

Graikų rašytojas Johanas Mošus pasakoja, kad vienas piemuo kartą išdrįšęs giedoti anaforą ir buvo žaibo nutrenktas. Šis pasakojimas rodo, kad tikintieji gerai pažinojo šią eucharistinę maldą — piemuo mokėjo ją atmintinai. Antra vertus, pasakojimas rodo, kad žmonės gerbė šią maldą: kas nepagarbiai ją vartoja, tą ištinka bausmė. Mums gi eucharistinė malda tebūnie brangi.

Pasakojama apie didįjį muziką Juožą Haydną, jog jis yra prasitaręs, kad atiduotų visus savo kūrinis už tai, kad galėtų būti bent vienos prefacijos autoriumi. Suprantama, čia jis turėjo mintyje prefacijų melodiją (gregorianinę). Tą patį būtų galima pasakyti ir apie prefacijų turinį.

Kas gi prefacija? Tai malda arba giesmė, prasidedanti žodžiais “Tikrai verta ir teisinga”. Žodis *prefatio* reiškia prabilti, skelbti (prae-fari). Prefacija nėra įžanga į eucharistinę maldą, bet jos pradžia. Dabartiniame mišiole yra 95 prefacijos, kurios vartojamos pagal laiką, šventes, sekmadienius bei atitinkamas progas.

Prefacijos išreiškia mintį, kad mes Viešpačiui esame begaliniai skolingi ir nesame pajėgūs reikiamai atsilyginti ir atsidėkoti.

Dėkoti — tai gražiausia atpirktųjų — išgelbėtųjų pareiga. Bet iš savęs mes esame nepajėgūs reikiamai dėkoti Dievui: tai darome per Jėzų Kristų. Mūsų dėkonė — tai Jėzus Kristus, esąs savo aukoje. Šis mūsų nepajėgumas nėra kiek mūsų neslegia ir nežemina — Kristaus auka papildo tai, ko mums stinga.

Prieš prefaciją kunigas atkreipia visų dėmesį, sakydamas “Viešpats su jumis”. Tai priminimas, jog stovime didelių dalykų akivaizdoje. Suprantama, tai suvokti galima tik tikėjimo šviesoje. Toliau girdime “Aukštyn širdis”. Tai kvietimas atsiriboti šią valandą nuo

kasdienybės, nuo žemės ir širdimi susitelkti prie Viešpaties. Šiai minčiai pabrėžti kunigas iškelia rankas. Su šia mintimi gražiai susiškaukia Psalmininko žodžiai: “O kad balandžio sparnus aš turėčiau, skrisčiau ieškoti ramybės” (54). Tikintieji atsiliepia: “Keliame į Viešpatį”. Šie žodžiai, skambantys mūsų lūpose, neturėtų būti melas: širdis turėtų atitolti nuo nuodėmės, nuo gyvenimo netiesos.

Prefacija baigiasi “Šventas”. Šį tekstą įvedė popiežius Sikstas III V a. Tai paimta iš pranašo Izaijo knygos, kurs regėjo Viešpatį aukštame, iškilmingame soste. Jo rūbo kraštai sklydėjo po visą šventyklą. Viršum Jo pleveno Serafinai. Jie šaukė vienas kitam ir kartoję: “Šventas, šventas, šventas galybių Viešpats. Pilna visa žemė Jo garbės” (6, 1) Savo skurdų garbinimą jungiamo su angelų garbinimu. Šią valandą čia jungiasi dangus ir žemė. Kaip kažkada Jeruzalės liaudis sveikino Kristų, taip mes dabar su džiaugsmo šūksniais pasitinkame ateinantį Viešpatį. Mes nematome Jo garbės, nematome Jo didybės, bet nujaučiame Jo meilę mums. Mūsų tekste yra užsilikęs hebraiškas žodis “Hosanna” reiškia: “Tas, kurs gelbsti”. Ateina Tas, kurs gelbsti mus, kurs myli mus, ateina Gelbėtojas.

Amžių būvyje susidarė paprotys giedamose šv. Mišiose giedoti "Sanctus— šventas" ir jo tęsinį — "Benedictus — pagarbintas". Ši antroji dalis primena mums Kristaus šviesųjį gyvenimo momentą, kai minių sveikinamas įžengė į Jeruzalę.

Seniau “Benedictus” buvo giedamas po pakylėjimo, nes, pagal Evangelijos pasakojimą, šie džiaugsmo šūksniai ir palmės buvo skirti Viešpačiui prieš Jo kančią. Anoji liaudis, sveikindama Viešpatį, visai nenujautė, kad Tasai, kurį ji dabar pasitinka su palmių šakelėmis, netrukus bus iškeltas ant kryžiaus ir išskleis savo rankas, kad visiems padėtų.

NUOPUOLIS

BIRUTĖ VILKAITĖ

Tai buvo prieš keletą metų, pavasarėjant. Siautulingi vėjo gūšiai plėšė trobų stogus, vertė ant kelių medžius. Tokią sekmadienio pavakarę važiauvau į miestą. Tik įsukusi į Kau-no plentą, išvydau ją. Lyg nendrė, blaškoma ir lenkiama prie žemės, ji stabdė pro šalį lekiančius automobilius. Laikai neramūs, todėl nerizikuodavau vežti, bet mergina tiesiog “gulė” po ratais. Sustojau.

— Ačiū tau, — pasisveikinusi tarė ji ir grakščiai įsitaisė ant sosto. Kai automobilis pajudėjo, ji trakstelėjo mažutę, dailę rankinę, išsiėmė kvapnią nosinaitę ir ėmė šluostyti nuo lietaus sudrėkusį veidą, nusmukė apsiausto gaubtuvą. — O, susitaršiusi. Jei galima, susitvarkysiu mažumėlę.

— Žinoma, — atsakiau, ir mergina ant pečių paleido kaštoninius, blizgančius plaukus, gražiai sušukavo ir suveržė sunkų mazgą ant pakaušio. Papudravusi skruostus, paryškinusi lūpas, ji žvilgtelėjo į mane ir šiltai nusišypsojo. Tuomet pamačiau, kad jos veidas labai įdomus: tamsios, šiek tiek liūdnokos akys, lenkti juodi antakiai suteikė jai madonišką išraišką. Mergina buvo apsirengusi skoningai ir darė gerą įspūdį. Tuo metu radijas baigė transliuoti literatūros pusvalandį, ir aš perjungiau magnetofoną. Užliūliuotos šilumos ir puikios muzikos, pamažu įsišnekome. Jūratė (vardas pakeistas) sakė, kad ne tik mėgsta muziką, bet ir pati šiek tiek skambina pianinu. Mat baigė pedagoginę mokyklą.

— Tai tu vaikų darželio auklėtoja? — paklausiau.

— Buvau, — susimąščiusi tarė ji, — o dabar, tai visai kas kita...

— Ištekėjai?

— Ne, — papurtė galvą. — Bet... aš turiu sūnų. Trejų metų. Kaime pas mamą. Kol kas...

Nebandžiau kvosti, kodėl liko vieniša, ne-skubėjau užjausti ar smerkti — per mažai žinojau. Kurį laiką mudvi tylomis žvelgėme į pažliugusį kelią ir klausėmės iš magnetofono juostos sklindančios dainos “Meilės sodai”. Paskui Jūratė, staiga užsidegusi, ėmė pasakoti apie sūnų.

— Labai pasiilgstu. Matytum, koks šaunus. Lekiu kada begalėdama. Maisto, rūbų nuvežu. Ir pinigų mamai. Dabar gerai...

— Kodėl nepasiimi sūnaus į miestą? — paklausiau.

— Dar ne laikas, — kaip kirviu nukirto Jūratė. Kurį laiką taip ir važiauvome, kiekviena su savo mintimis. Paskui ji žvilgterėjo į laikroduką ir sunerimo.

— Greitai Garliava. Aš važiuosiu tiesiai. Jei tau į centrą, geriausiai padarytum čia išlipus. Gal kas pavėžės. Arba autobusu...

— Ką tu! — šoko Jūratė. — Aš niekur negaliu išlipti. Aš skubu, skubu!.. Suprask! Amžinai vėluoju...

Jos žvilgsnis tapo nervingas, rankų judesiai nevalingi. Ji puldinėjo į šalis. Sutrikau. Akimirksniu automobilyje sėdėjo visai kitas žmogus.

— TU nepyk, — pasakiau, — bet toliau mums ne pakeliui.

— Aš tau sumokėsiu, — slystelėjo žalias užsienietiškas banknotas.

— Ką tu! Ne dėl užmokesčio tave pėmiau. Tokiu oru geras žmogus šuns laukan nevarytų... O tą pinigą sau pasilaikyk, — įgrū-

dau į kišenę banknotą, bet Jūratė karštligiškaai įsikibo į ranką ir sunkniubo ant peties.

— Padėk. Aš negaliu kitaip... — sukūčiojoji.

Jaučiausi bjauriai. Kur čia šuo pakastas?.. Kur ji skuba ir kur vėluoja. Prieštaringi jausmai grūmėsi manyje, baugino nežinoma situacija.

— Tiek to. Iki senamiesčio, ir nė metro toliau, — pasakiau.

Kai automobilis pajudėjo, Jūratė atsitiesė, atslūgo įtampa blyškiame jos veide, kurį laiką ji žvelgė pro langą, paskui prabilo:

— Su Kęstu draugavome dvejus metus. Jis buvo gražus, tvarkingas. Ne toks, kaip kiti vaikinai. Kai tapau nėščia, jis ūmai atšalo. Pasakė, kad jam dar anksti vesti. Jis ir jo tėvai siūlė pinigų, vertė “susitvarkyti”. Nesutikau. Gimė sūnus, o jis vedė kitą. O aš... aš... Esu ta...

— Kas tu? — iškart nesupratau.

— Na, supranti... parduodu save.

Kraujas mušė veidan, buvau skaičiusi keletą straipsnių apie paslaptinę verslą, tuomet jam dar tik besivystant tam tikruose sluoksniuose, giliame pogrindyje. Bet tai buvo neįprastas reiškinys ir kad aš su tuo susidurčiau... kad ši tokia puiki mergina...

— Neturėjau kitos išeities... — tarė Jūratė.

Grįžusią iš dekretinių atostogų, ją atleido iš darbo. Mažino etatus. Mergina bandė ieškoti tiesos, bet tuo metu darželį visiškai uždarė. Ieškojo darbo. Nesėkmingai. Čia susirgo sūnus, reikėjo vaistų, maisto, drabužių. Slėgė motinos, jaunesnių brolių skurdas, o vieną dieną, grįžusi po nesėkmingo darbo paieškų pas buto šeimininkę, už durų rado sukrautą mantą. Žemė slydo iš po kojų, ir išėjo tuomet, kur akys vedė. Klaidžiojo sulysusi, alkana, apskurusi. Kažkur sutiko Vytą, ir jis pasiūlė tai...

— Geriau mirsiu... — tuomet sukuždėjo lūpos, bet Vytas, šilto ir šalto gyvenime matęs, turintis “slaptą firmą” tikino, kad tokie kaip

jiedu patys iš gyvenimo turi pasiimti tai, kas kitiems duodama veltui. “Paskambink. Tu fain bobelė. Aukšta klasė... Firma garantuoja” — ištiesė popierėlį su telefono numeriu pro automobilio langą. Tą naktį Jūratė praleido stotyje, kitą vėl. Valgyklose likučių prašė “vištoms”.

Taip blaškiausi porą savaitių. Neištvėriau.

Štai ir senamiestis. Žvelgiau į raudoną šviesoforo šviesą sankryžoje ir negalėjau prartarti nė žodžio.

— Nuo čia visai netoli, — tyliai ištare Jūratė, ir mes lėtai pajudėjome Vilijampolės link. Mąščiau apie tai, kad dabar Jūratė turi pinigų. Pasak jos, pakankamai. Apsirengusi, pavalgiusi, padeda šeimai, sūnus “pilnai” aprūpintas. Šią vasarą turės butą. Juk bendrauja su “aukšta klase”.

— Ar kada nors mesi tai?

— Taip, kai viską turėsiu.

— O meilė?.. Ar kada nors tekėsi?

Taip. Mokėsiu pasirinkti. Aš suprantu, kur nusiritau. Bet iš daugybės blygybių rinkausi šią. Galėjau nusigerti, nusivalkioti su tokiais pačiais snargliais, galop dar keletą kartų prasi-rasti... Kam reikalinga merga su vaiku. O dabar man bent užmoka.

Tylėjau. Tai buvo šurpi nusivylusio ir apviltto žmogaus logika, ėjusio ir tebeinančio per gyvenimą aštriais skustuvo ašmenimis. Pagaliau ėmiau sukti galvą, kaip galėčiau padėti Jūratei.

— Nesivargink. Tai neįmanoma. Kiekvienas dabar rūpinasi tik savimi.

— O vis dėlto paskambink man.

— Ne, — tarė ji lediniu balsu, o paskui, primerkusi akis, grįžtelėjo į mane ir netikėtai paklausė: — Ar tu tiki manimi?..

Nežinau, ką ji turėjo galvoje, bet supratau, kad pasirinkimo neturiu, todėl atsakiau;

— Taip.

Kai gatvele įsukome į mūriukų kvartalą, Jūratė nutraukė mano mintis.

— Čia! — tarė ji.

Vienos pilaitės lange tvieskė šviesa. Ji sklido pro vyšnines aksomines užuolaidas ir degino pašėlusius vėjo gūsius paklydusioje, sužvarbusioje, nuopuolio palytėtoje žmogaus širdyje.

— Ačiū! — paskubomis tarė Jūratė ir per petį persimetusi mažą rankinę, nešina prašmatniu užsienietišku krepšeliu, pasileido tekina į pražūtingų aistrų liepsną.

Važiudama namo, bandžiau visa tai užmiršti, ištrinti iš savo sielos. Nesisekė. Kažkurioje kaimo troboje, galbūt su šventais paveikslais ant sienų, gyveno motina, galvojanti, kad jos dukra dirba padorioje, turtingoje firmoje, kad jai pasisekė. Mažytis sūnelis laukia pačios gražiausios mamos pasaulyje, net nenutuokdamas, kokia kaina jis gyvena, dėvi gerais rūbais, valgo skanų maistą. Jo meilė nedaloma, net ir ši vakarą, kai Jūratė sės į blizgantį limuziną ir važiuos į Palangą, kur viename svarbiame “aukštos klasės” veikėjų susirinkime vaidins intelektualią sekretorę, žaviai šypsosis, pakeldama šampano taurę ir laikiname prabangos guolyje parduos savo jaunystę, kurios jau niekuomet ir niekas nepirks net ir už viso pasaulio auksą.

Tąvakar užsimiršti nepadėjo nei šiltas dušas, nei muzika. “Tu mane smerki?” — vis iškildavo raiškios merginos akys. Nežinau. Net ir dabar, kai į Lietuvą plūstelėjo atvira prostitucijos banga, kai laikraščių puslapiai ciniškai mirga palydovių skelbimais, kai jaunos merginos siūlo save intymiai draugystei už materialinę paramą.

Neteisinu Jūratės ir nesmerkiu. Pateikiu faktą. Manau, kad viena iš Jūratės nuopuolio priežasčių — beviltiškos socialinės sąlygos. Apvilti, be pragyvenimo šaltinio, be pastogės tokiu būdu ji ryžosi išlikti. Nesimu analizuoti, ko nepadarė visuomenė, socialinės struktūros. Pagaliau tuomet dar nebuvo nei globos, nei nakvynės namų, nei įvairių dvasingų, labdarinių organizacijų. Tuomet mūsų širdyse tik žiebėsi pirmųjų žvakelių šviesa, pirmasis lais-

Vitražo “Uranija” fragmentas iš observatorijos vitražų ciklo.
B. Bružas

vės blyksnis. Paskui kopėme per aukštą laisvės slenkstį, sunkiai, nemokėdami ir klysdami. Griovėme seną socializmo namą, deja... daugelis to namo plėnis tempdami į savo kiemą.

Chaos ir permainų kelyje išsivystė savanau-
diškumas, užvaldė pragmatiškas egoizmas, iš-
kilo kova už būvį. Vieni susigūžė, užsisklendė
savyje, kiti, nepasiruošę gyvenimui, neįsitviri-
nę ėmė garmėti žemyn. Galbūt šio skaudaus
verpeto auka tapo ir Jūratė.

Neabsoliutinu prostitucijos priežasčių, ne-
siekiau įvairių reiškinių klasifikuoti ir dėlioti į
lentynas. Juolab, kad jie glaudžiai siejasi. Klau-
sė jaunimas popiežiaus Jono Pauliaus II, kaip
jiems gyventi, mokytis laisvės ir atsakomybės.
Atsakymas buvo trumpas, bet labai prasmin-
gas: “Laisvė — tai atsakomybė”. O kaip mo-
komės tos laisvės? Laikraščiai, žurnalai užvers-
ti straipsniais apie meilę, seksą, šeimą. Beveik
visi jie moko tik moterį, kaip pasidaryti kos-
metinę kaukę, kaip susišukuoti, apsirengti, kaip
vilioti ir patikti vyrui, kaip jį maitinti, kaip
susigrąžinti, jei jis apvylė. Kai kurie straipsniai
orientuojantys į dvasingumą ir moralę, yra
naudingi. Bet ar daug rašinių, knygų, išmin-
tingų paskaitų, kur vyriškumo būtų mokoma
stiprioji lytis, kur berniukai būtų auklėjami
būsimos tėvystės dvasia, mokomi atsakomybės,
pagarbos, pareigos jausmo. Tokia tema reta. O
tėvystės jausmo nykimas atveria daug skau-
dulių: tai ir moters dvasinė žvarba, moterišku-
mo praradimas, negimusių kūdikių žudymas,
kaskart pilnėjantys vaikų namai, šeimų irimas,
vaikų žiaurumas, alkoholizmas, narkomanija...

Nežinau, kaip seksis Jūratei susikrauti
“kraiti” tokiu būdu, ar begalės ji išsaugoti savo

dvasią, ar pasiseks jai ištrūkti iš vis labiau
įžulėjančio prostitucijos “fabriko”. Pagaliau ar
sukurs ji šeimą, ar sugebės patirti ir suteikti
laimę. O juk kažkur gyvena merginą apvylęs
vaikinas, galbūt pats augina dukrą, bet ar susi-
mąstė jis kada nors, kad skaudžiai nusidėjo,
kad paniekino ne tik jaunystėje mylėtą moterį,
bet ir pats save!

Prostitucija alina žmoniją visame pasauly-
je, bet mažai tautai ji pražūtinga. Šioje istorijo-
je iki šiol nepaminėjau paties svarbiausio da-
lyko — tikėjimo. Jeigu Jūratė ir jos mylimas
vaikinas nuo mažų dienų būtų augę su Dievu
širdyse, jie nebūtų sutrypę savo skaistybės. Pa-
galiau tikintis žmogus niekada nepaliks savo
kūdikio, net ir pačiose sunkiausiose gyvenimo
situacijose jis dorai neš savo kryžių.

Bažnyčiai penkiasdešimt metų buvo truk-
doma skleisti tikėjimą. Atsivėrė praraja. Be-
dievystė persidavė iš kartos į kartą. Kitaip
nebūtų vaikino tėvai vertę žudyti kūdikį, o
paskui atsisakę anūko. Gailestingumas ir meilė
dar sunkiai skinasi kelią į žmonių širdis.

Bet Lietuva turi legendarinį Kryžių kalną.
Ne kartą tamsios jėgos siūbtelėdavo prieš jį,
norėdamos sunaikinti. Jis išliko. Šiandien lie-
tuviai į bažnyčias plūsta ir Lietuvą kryžiais
puošia. Todėl yra vilties, kad maldos žodžiai,
kuriuos kartoja lūpos, prigis širdyse. Galbūt di-
džiulė tikėjimo šviesa padės užgesinti pražū-
tingų aistrų gaisrą, padės iškopti iš pragariško
paleistuvystės liūno.

■ *Ateitininkų federacijos dvyliktasis kongresas įvyko liepos mėn. viduryje Vilniuje, dalyvaujant Lie-
tuvos ir užsienio lietuviams. Buvo daug paskaitų ir simpoziumų. Iškilmingame kongreso uždarymo
posėdyje pranešimą “Ateitį regim tėvynės laimingą” skaitė dr. Vytautas Petras Vygantas. Prele-
gentas suformulavo ateitininkijos uždavinius, einant į dvidešimt pirmąjį amžių. Ateitininkų fede-
racijos vadu perrinktas čikagietis Juozas Polikaitis.*

■ *Ketvirtoji Lietuvos vaikų bažnytinių chorų šventė Kretingoje įvyko gegužės 28 d. Šventę orga-
nizuoja Šv. Cecilijos draugija. Šį kartą dalyvavo net 50 chorų.*

■ *Lietuvos vyskupų konferencijos posėdyje, dalyvaujant kard. V. Sladkevičiui, arkiv. J. A. Bačkuii,
visiems vyskupams ir gen. sekr. mons. V. Kazlauskui, aptarta A. Jakšto spaustuvės padėtis. Italijos
spaustuvininkas Umberto Seregni, norėdamas patarnauti Lietuvai, sutiko dvejus metus adminis-
truoti spaustuvę ir per tą laiką pastatyti ją ant kojų*

“NEBIJOK:, TIKTAI TIKĖK”

MK(5, 36)

CHIARA LUBICH

Jajiras, vienas sinagogos vyresniųjų, atėjęs pas Jėzų, maldavo Jį ateiti į jo namus ir pagydyti jau mirštančią jo dukrelę. Matydamas jo tikėjimą, Jėzus tuoj sutiko. Tačiau, kai jie jau buvo beeiņa, kaimynai atskubėjo pranešdami, kad mergaitė jau mirė.

Pranešėjai priminė Jajirui, kad jau nėra reikalo varginti Mokytoją. Bet Jėzus, tai girdėdamas, padaršino Jajirą nenusiminti ir neklausyti žmonių patarimo. Jis jam tarė: “Nebijok, tiktai tikėk!” Ir kai jie atėjo į Jajiro namus, Jėzus gražino mergaitei gyvybę šiais žodžiais: “Talita kum’,” tai reiškia: “Mergaite, sakau tau, kelkis!”

Jajirui jo mirštančios dukrelės nelaimė buvo nepakeliama, užtai su tikėjimu, kad Jėzus ją gali pagydyti, jis prašė Jo tai padaryti. Bet kai gavo žinią, kad ji jau mirė, jis nematė reikalo Jėzui ateiti į jo namus. Taip jam patarė ir aiškino tie, kurie tąsyk su juo buvo. Tie gi jų aiškinimai ir galvojimas rodė, kad mirtį jie mato ne tik kaip didžiausią kentėjimą, bet taip pat kaip ir visa ko pabaigą.

Sąryšyje su tokiu galvojimu, mes kaip tik galime suprasti Jėzaus atsakymo prasmę: “Nebijok, tiktai tikėk”.

Jajiro prašymas pagydyti jo mažąją mergaitę neabejotinai rodo jo visišką pasitikėjimą Jėzumi. Bet Jėzus sakė jam turėti net didesnę tikėjimą. Jis liepė jam turėti tikėjimą be jokių abejonių ir baimės, tikėjimą, kuris niekada nesvyruoja, net kai ištinka labiausiai skausmingi ir beviltiški įvykiai. Jis prašė jį tikėti,

kad jis yra tasai, kuris gali sugrąžinti gyvenimą ir duoti gyvenimo prasmę.

“Nebijok, tiktai tikėk”. Kaip mes galėtumėm gyventi pagal tuos Jėzaus žodžius? Mūsų ypatybės irgi gali būti kaip Jajiro. Mūsų tikėjimas taip pat gali būti bandomas staigiomis nelaimėmis, sunkiomis ligomis, netikėtais nutikimais, labai skausmingais ir užsitęsusiais įvykiais, kurie gali sujaukti mūsų planus. Mes irgi galime būti paveikti kokių nors sumanymų, nuomonių ir sprendimų, siūlomų žmonių, su kuriais bendraujame; taip pat kartais ir draugai gali patarti svarstomus dalykus spręsti nesilaikant krikščioniškų pažiūrų.

O mes tik tada tikrai galėsime gyventi pagal tikėjimą, jei visuose tokiuose nutikimuose vykdysime Jėzaus žodžius. Bet kartais Jo žodžių vykdymą gali trukdyti stoka mūsų uolumo, visiško pasitikėjimo ir didžiadvasiškumo.

Tada Dievas ir leidžia, kad mūsų tikėjimas būtų bandomas sunkiomis situacijomis, kartais net beprasmybėmis. Tuo būdu Jis nori padaryti mūsų tikėjimą tyrą. Jis nori parodyti mums, kaip Jam turime atsiduoti ir tikėti, kad Jo meilė yra daug didingesnė negu mūsų planai, troškimai ir lūkesčiai.

Dievas nori ugdyti mumyse tvirtą tikėjimą, pagrįstą atsidavimu Jėzui, kad galėtumėm priešintis menkaverčiams patarimams, apgaulingiems pasaulio pažadams.

Jei tokį tikėjimą turėsime, mes galėsime patirti vis dažniau, kad Jėzus yra tikrasis gyvenimas. Tada net sąlygos ir aplinkybės, kurias pasaulis laiko beviltiškomis ir visa ko pabaiga, pasiliks antraeilėmis, nes mūsų gyvenimas bus patsai Jėzus.

Iš anglų kalbos išvertė Kostas Paulius.

Dievas nori ugdyti mumyse tvirtą tikėjimą, pagrįstą atsidavimu Jėzui, kad galėtumėm priešintis menkaverčiams patarimams, apgaulingiems pasaulio pažadams.

NEŽUDYK!

(Jaunimo grupėje premijuotas rašinys)

Jurgita Kairytė

*Plakimas skaudžių likimo rykščių,
Grūmoki, priekaištauki, tik
Niekuomet, net ir iš smarkiausio pykčio
Nežudyk, žmogau, nežudyk!
Vytautas M.*

Tai žudiko rašytas eilėraščio posmelis. Čia atsispindi sąžinės graužimo vaizdas. Jis apgailestaudamas rašė: “Norėčiau, kad žvelgtumėte į mane kaip į žmogų, daug klydusi, dariusį blogą, bet pagaliau supratusi tokio egzistavimo beviltiškumą, supratusi ir pradėjus; ieškoti naujų kelių... Man dabar 39 metai. Manau, kad tikėjimo suradimui amžius ne kliūtis”.

Manau, kad nereikėtų smerkti to, kas savo kaltę suprato, o ir Kristus pasakė: “Neteiskite, ir patys nebūsite teisiami” (Mt 7, 1). Taigi koku saiku seikėsi, tokiu bus ir tau atseikėta. Pagailėkime tų, kurie nesupranta, kad nužudyti žmogų ar atimti jam sveikatą yra sunki nuodėmė. Nors juos galima pavadinti psichiniais ligoniais, dvasiškais skurdžiais. Argi tai ne beprotybė, kad žudomi seneliai dėl kelių litų, atimama sveikata 6 metų mergaitei dėl lytinio iškrypimo. Tai buvo labai žiaurus įvykis mūsų miestelyje. Rima (vardas pakeistas) buvo įdukrinta tik praėjusių

metų pabaigoje, nespėjus išgyventi net nė 10 mėnesių pas tariamus “tėvus”, kai buvo išprievartauta “tėvo”. Nežinau, ką turi jausti prievartautojas dabar, kada visi žiūri į jį, kaip į didžiausią žmogžudį. Man norisi sušukti: “Žmogau, kur tavo sąžinė? Kaip tu atsakysi Dievui per paskutinį teismą?” Bet apie tai spręsti reikia palikti jam pačiam.

Savižudybė — tai taip pat didelė nuodėmė. Ji taip pat priklauso prie penkto Dievo įsakymo. Mes nesame savo gyvybės savininkai. Jos savininkas yra Dievas.

Kita labai opi žudymo problema — abortas. Tai baisus motinos nusikaltimas. Štai negimusio kūdikėlio rauda:

*Su pavasariu, su saule daigas kelias.
Mama, aš kaip daigas tau esu.
Mūs abiejų bendras kraujo kelias,
Tavo laimei aš augu, gyvenu.*

*Nežudyk manęs, aš būsiu tavo Saulė,
Užvaduosiu darbus aš tavus.
Kas tik gera, kas gražu pasaulyje,
Tau parnešiu, mama, į namus.*

*Leisk gyventi, leisk man augti, mama,
Neskubėk, sustok ir pagalvok.
Na tai kas, kad augsim keturi, penki mes,
Duonos ir gyvenimo užteks visiems.*

Toks graudus negimusio kūdikėlio šauksmas turėtų ne vieną motiną priverst susimąstyti prieš jį sunaikinant. Juk tai būtų labai žiaurus susidorojimas su savo vaiku. Nejaugi moterys nežino, kad nuo pat pirmos ląstelės pasidalijimo jis jau turi širdį ir yra žmogus, turintis teisę gyventi, kaip ir kiekvienas gyvas žmogus. Kodėl daugumos valstybių vyriausybės pasisako už vaisiaus nužudymą? Kodėl įstatymai gina tik gimusius žmones? Kodėl negina tų kūdikėlių, kurie negali pasipriešinti savo motinos norui? Kyla begalė klausimų!

Paklausus motinų, kodėl jos daro šį baisų nusikaltimą, Dievo uždraustą prieš kelis tūkstančius metų, jos atsako, kad per daug vaikų šeimoje, kad joms vaikai tik našta. Bet argi kūdikis neturi teisės gyventi, kaip ir kiti jos

vaikai? Aš manau, kad motinoms, nutarusioms nužudyti savo vaikutį, reikėtų skaityti pasakaitas, mokytį pamilti joje pačioje esantį savo kūdikį. Jis toks glėžnutis! Jo širdis plaka daugiau kaip šimtą kartų per minutę. Kūdikis, kaip ir kiekvienas žmogus, nenori mirti.

Ursula Keller Huseman yra pasakiusi: “Abortas yra visada žmogžudystė ir savižudybė”. Tokios moterys žudo ne tik kūdikius, bet ir savo sielas. Tad abortas yra ypatingai žiauri smurto forma, nes yra nukreiptas prieš silpną ir nekaltą žmogų.

Motinos, jei Dievas jums davė naują gyvenybę, jūs turite ją išsaugoti, nežudykite to mažo, glėžno žmogaus. Įsiklausykite į kūdikio judesius. Atsiminkite, kad jis jus vadins mama, jus mylės. Mylėkite, saugokite ir jūs jį kaip visuomenės dalį.

Gyvenimas

Alė Žibudaitė

Jaunystė lekia, kaip vėjas ir žydi, kaip gėlė. Vėjas nulekia, gėlė peržydi. Taip ir jaunystė. Eis, praeis ir nebesugrąžinsi. Labai greitai prabėgs ir visas mano gyvenimas, net nepajusiu, kaip tuojau leis gyvenimo saulė. Ar tada neatrodys, kad dar ne viskas nuveikta, kad dar daugelis darbų neatlikta? Ar ne per mažai bus man gyvenimo? Sutinku, idealiai žmogus nepadarys visko, ir gyvenimo niekad neužteks. Svarbiausia, ne kiek aš gyvensiu, bet kaip mano gyvenimas bus pragyventas. Kiekvienas žmogus žemėje palieka savo pėdsakus. Ar mažesni, ar didesni, ar gilesni — tai priklausys nuo mūsų kiekvieno asmeniškai, kas bus gyvenimo vertybės. Nors dar man visas gyvenimas prieš akis, bet ir dabar aš privalau nesnausti, o dirbti. Privalau nebūti pavasariu be žiedų, padange be žvaigždžių, jauna be didžiųjų idealų.

Kiekvienas mes savo gyvenime turime daug džiaugsmo, bet ne rečiau mus aplanko ir liūdesio valandos. Gera, kai būna linksma, džiugu, viskas gerai sekasi. Bet dažnai ateina sunkumai, vargai,

nelaimės. Kaip tada sunku išlikti ramiai, viską su džiaugsmu pakelti. Ir dabar žmogus turi į ką nors atsiremti, su kuo nors pasidalinti savo našta. Tikintis žmogus, sunkią gyvenimo akimirką suklops prie Viešpaties kojų, atneš Jam ir su Juo pasidalins nerimu, skausmu, vargu... Jo lūpos pamažu krატės, iš širdies gelmių liesis malda: “Aš vienas be Tavęs nieko negaliu, o Dieve. Bet Tavo padedamas aš viską galiu...” Po maldos žmogus pakyla ramus ir tvirtas. Bendravimas su Dievu mane paguodžia, atgaivina, sustiprina. Per visas gyvenimo audras aš einu jau nebe viena. Man padeda, mane veda galinga Viešpaties ranka.

Man atrodo, kad nesvarbu, kuo aš būsiu, o svarbu — kokia. Ar sugebėsiu kiekvieną, kad ir menkiausią darbą atlikti iš meilės Dievui? “Gyvenimą keičia ne tai, ką žmogus sužino, o tai, dėl ko jis apsisprendžia pakelti kančią” (kun. J. Zdebskis).

Man prisimena prasmingi a.a kun. J. Zdebskio žodžiai, pasakyti jaunimui rekolekcijų metu: “Mes nė vienas nežinome, kokie mes būsime po dešimties, dvidešimties metų, todėl šiandien maldaukime Dievą, kad mes nuo Jo nenutoltume. Kad ir po dešimties, dvidešimties metų galėtume taip pat sukaupti prie Jo kojų ir Jam dėkoti, su Juo pasidalinti savo džiaugsmiais ir skausmais. Mes nieko nelaimėsime, kokia bebūtų veikla, kokie užsimojimai, jeigu nebūsime asmenybėmis, jeigu nebus bent trumpučių sąžinės sąskaitos vakare: Viešpatie, ar visa gera dariau, ką šiandien daryti galėjau?” (kun. J. Zdebskis).

Dieve, išmokyk mus visus su Tavimi dalintis ne tik savo skausmais, bet ir kiekvienu džiaugsmu. O Jėzau, Tu esi amžinas mano Karalius! Jeigu aš sutiksiu, kad Tu mano gyvenimui karaliautum — aš būsiu laiminga. Ačiū Tau, Dieve, kad aš pažįstu Tave ir tik bendraudama su Tavimi galiu būti laiminga. Šv. Mergele, Tu esi sargyboje, kad mes Viešpaties Valių suprastume ir įvykdytume. Bet Tu pasakyk visiems, kad žmogaus laimė yra vykdyti Dievo Valią!

■ *Pop. Jonas Paulius II savo laiške, rašytame 1994 m. gegužės 13 d. Italijos vyskupams, paminėjo Vilniaus Aušros Vartus ir Kryžiaus kalną.*

"ULIŪNAI" — IŠSAMI MONOGRAFIJA APIE SENĄ KAIMĄ PRIE PANEVĖŽIO

Lietuvos kraštotyros draugija išleido solidžią monografiją "Uliūnai", kuri istorine medžiaga ir žmonių prisiminimais pasakoja apie šių apylinkių praeitį. Monografijos sudarytojas Albertas Ulys (beje, iš šios pavardės kildinamas ir kaimo pavadinimas) — filologas, ekonomistas, pats nuo Uliūnų kilęs ir čia pradėjęs mokslus.

Didelė dalis medžiagos jo paties surinkta: dar moksleivis ir studentas būdamas, užrašinėjo savo krašte tautosaką ir įteikė lietuvių kalbos ir literatūros institutui kelis rinkinius. Tik ta Uliūnų tautosaka, anot A. Ulio, buvo represuota: atgulė į instituto saugyklas su užrašu: "Rinkiniu galima naudotis tik su specialiu instituto direktoriaus leidimu". Mat ten buvo dainų, kurias jaunimas dainavo, kai valdžia negirdėjo.

Uliūnų pagrindinė mokykla knygos proga pakvietė ne tik monografijos autorių, bet ir pokario metų pedagogus, senuosius uliūniečius, pateikusius knygai vertingos medžiagos. Per šimtą dainų išdainavo Marcelė Kučytė-Ulienė, daug papasakojo Juozas Ulys apie išnykusį Kučių kaimą, Uliūnų Žemaitė pavadino A. Ulys Pranę Vilkienę, kuri aprašė Barklainių kaimo darbus ir šventes, rašo eilėraščius ir prisiminimus. Knygoje — 30 autorių straipsniai, o sudaryta ji iš daugiau kaip šimto žmonių prisiminimų ir pasakojimų. Visokeriopai rėmė knygos idėją ilgametė buvusi Uliūnų mokylos mokytoja ir direktorė Genovaitė Peleckienė, kiti pedagogai, rajono švietimo, kultūros ir sporto skyrius. (Lietuvos rytas, Nr. 103)

ŽURNALĄ "BURDA MODEN" LIETUVOS MOTERYS SKAITYS IR LIETUVIŠKAI

"Burda Moden" — pats didžiausias madų žurnalas pasaulyje. Nuo šiol Lietuvos moterys jį galės skaityti ir lietuviškai. Tiksliau — žurnalo tiražo dalis, skirta Lietuvai (10 tūkstan-

Paruošė MARIJA A. JURKUTĖ

KAUNO ARKIVYSKUPIJOS JAUNIMO DIENA

Kauno Aušros vidurinėje mokykloje buvo surengta Kauno arkivyskupijos jaunimo diena ir bažnytinių chorų šventė "Soli Deo Gloria". Renginyje dalyvavo katalikų jaunimas iš įvairių arkivyskupijos vietovių. Iš pradžių kiekviena parapijos grupelė supažindino susirinkusius su savo darbu, pasakojo apie karitatyvinę veiklą, senelių, invalidų ir vaikų namų globą, patarnavimą Mišioms ir pan.

Kauno vyskupas augziliaras Sigitas Tamkevičius perdavė katalikų jaunuoliams kardinolo Vincento Sladkevičiaus nuoširdų sveikinimą. Ganytojas pasidžiaugė jaunimo katalikiška veikla, trumpai apibūdino šiandieninį laikmetį. Jis pažymėjo, jog Lietuva, po 50 metų sovietų okupacijos paveldėjusi negausią katalikų inteligentiją, priešišumą kitaip mąstančiam, prisitaikėliškumą ir materijos pomėgį, esantį netoli pavojingos ribos, kurią peržengti neturėtų leisti šiandieninis jaunimas. Jis privalęs atsakyti į metamą iššūkį ir įsilieti į aktyvią karitatyvinę veiklą, skatinti pasauliečių aktyvumą, studijuoti įvairius mokslus, ruošti kurti šeimas, palaikyti savyje optimizmą, kovoti su prisitaikėliškumu. "Jūs privalote būti žmonėmis, kurie gyvena pagal sąžinę. Yra tik viena tiesa, vienas asmuo, prie kurio reikia prisitaikyti, — Jėzus Kristus", — sakė ganytojas. (Katalikų Bažnyčia Lietuvoje, Nr. 5)

čių egzempliorių), bus spausdinama su lietuvišku priedu.

Žurnalas ruošiamas Vokietijoje, verčiamas į 18 kalbų. Spausdinamas Ofenburgo mieste, kur įsikūrusi “Burda Moden” spaustuvė. Iš ten jis gabenamas į Lietuvą, parduodamas spaudos kioskuose ir “Burda Moden” salone.

Vilniuje, Didžiojoje gatvėje, įsikūręs “Burda Moden” salonas būtent ir pasirūpino, kad žurnalas būtų lengviau suprantamas lietuviui moteriai.

Išleidžiant pirmąjį lietuvišką numerį, įdėta daug kruopštaus darbo. Stengiasi, kad lietuviško žurnalo kalba būtų taisyklinga ir neprieštarautų lietuvių kalbos normoms. (Lietuvos rytas, Nr. 103)

TIKYBOS MOKYTOJŲ ATESTACIJA

Tarpdiecezinis katechetikos centras (TKC) ir Mokytojų kvalifikacijos institutas Kaune surengė tikybos mokytojų atestacijos kursus vyresniojo mokytojo kvalifikacijai gauti. Atestacijoje dalyvavo mokytojai iš Vilniaus ir Kauno arkivyskupijų, Panevėžio ir Vilkaviškio vyskupijų. Kaišiadorių ir Telšių vyskupijų tikybos mokytojai atestacijoje nedalyvavo.

Švietimo ministerija ir Tarpdiecezinis katechetikos centras vyresniojo mokytojo kvalifikaciją suteikė 47 tikybos mokytojams. Septyniems iš jų TKC pasiūlė suteikti dar ir mokytojo metodininko laipsnį. Šį pasiūlymą dar turi patvirtinti Lietuvos Švietimo ministerija.

1993-94 mokslo metais tikybos pamokas Lietuvos mokyklose lankė 330.304 mokinių, kuriems dėstė 1.827 mokytojai, iš kurių 383 buvo kunigai ir klierikai. 1994 m. Lietuvoje veikė 10 katalikiškų vidurinių mokytojų, 2 pradinės mokyklos, 3 pradinės mokyklos-darželiai ir 9 katalikiški vaikų darželiai. Be to, paminėta ir Katalikiška mergaičių žemės ūkio mokykla Panevėžyje, Muzikos mokykla Marijampolėje bei sustiprinto dvasinio aukėjimo mokykla su integruotu invalidų mokymu “Versmė” Vilniuje. Katalikiškas mokymo ir auklėjimo įstaigas lankė 4.888 vaikai. (Katalikų Bažnyčia Lietuvoje, Nr. 5)

KAD NEUŽGESTŲ DVASIOS ŠVIESA

Prie Pasvalio centrinės ligoninės akušerinio skyriaus pašventintas kryžius kūdikiams, kuriems dar negimusiems buvo atimta gyvybė.

“Motina, kai pajusi, jog prie Tavo širdies plaka nauja maža širdelė, ateik čia, pažvelk į motiną, laikančią ant rankų kūdikį, ir į motiną, kurios rankose niekada nebekrykštaus kūdikis, ir susimąstyk. Ar tapsi motinžude, ar motina, spindinčia meile ir auka? Viešpats Tavęs laukia. Mama, tėte, gydytojau — nekeltite savo tvirtų rankų prieš mane, bet primkite mane į savo rankas kaip Dievo dovaną. Aš jums, tėveliai, būsiu paguoda, pagalba, džiaugsmas ir vienintelė parama senatvėje. O kai Tu, gydytojau, pavargsi, tuomet mano rankos kitiems bus pagalba, parama, užuojauta”, — tokiais žodžiais dar negimusių kūdikių vardu į žmones kreipėsi “Caritas” vadovė gydytoja Valerija Mačėnaitė.

Tautodailininkas Arūnas Grušas kryžiuje išdrožė dviejų motinų skulptūras — taurumu bei meile spinduliuojančios ir bedvasės, savo valia sielos šviesą užgesinusios. (Lietuvos aidas, Nr. 111).

PAMINĖTAS LIETUVIŠKOS SPAUDOS ATGAVIMO JUBILIEJUS

Kaune buvo paminėtos lietuviškos spaudos ir rašto lotynišku raidynu devyniasdešimtosios atgavimo metinės. Vytauto Didžiojo Karo muziejaus sodelyje iškilmingai atidengta Petro Rimšos skulptūra “Lietuviška mokykla”, vaizduojanti prie ratelio su knyga sėdinčią lietuvę motiną ir slapta mokančią vaiką uždrausto lietuviško rašto.

Paminklą šventinės Kauno vyskupas auziliaras Sigitas Tamkevičius priminė žmones, branginusius Tėvynę ir lietuvišką žodį, mokėjusius aukotis, kad šiandien galėtume kalbėti gimtąja kalba. Drauge ganytojas atkreipė dėmesį, kad lietuviškam žodžiui šiais laikais vėl iškilęs pavojus, nes dalis spaudinių tarnauja ne tautos moralei stiprinti, bet jos taurumui ir dorai žlugdyti. “Pergyvenome dvi

okupacijos ir atrodė, kad lietuviškam žodžiui nėra jokio pavojaus, tačiau šiandien jis vėl yra pavojuje. Jam gresia dvasinė okupacija”,

— kalbėjo vyskupas. Jis taip pat pabrėžė, jog šis jubiliejus įpareigojamas mus nuo bet kokios okupacijos — išorinės ar dvasinės — tvirtai ir drąsiai ginti savo tautą, savo žodį ir visa, kas šventa. (Katalikų Bažnyčia Lietuvoje, Nr. 5)

PIRMAJĄ LIGONINĘ SKUODE OPERAVO PATS MINISTRAS

Sveikatos apsaugos ministras J. Brėdikis apžiūrėjo Gargždų, Palangos ligonines, kalbėjosi su medikais. Klaipėdoje J. Brėdikis susitiko su Klaipėdos miesto ir krašto savivaldybių atstovais bei ligoninių vyriausiais gydytojais. Ministras pateikė išsamią informaciją apie padėtį sveikatos apsaugoje, konkrečiais skaičiais pademonstravo, kokia demografinė ir sveikatos būklė yra Žemaitijoje. Ministras dalyvavo ir naujosios Skuodo rajono ligoninės atidaryme. Iškilmių metu į ligoninę atvežė moterį, ištikną apendicito priepuolio. Tai sužinojęs, ministras išėjo pats apžiūrėti ligonės ir, susipažinęs su jos būkle, kartu su ligoninės chirurgais ją operavo. (Lietuvos rytas, Nr. 105)

"TARPUKARIO VILNIEČIAI" KLUBAS

Vilniuje, Lietuvos kultūros fonde, įvyko steigiamasis naujo klubo “Tarpukario vilniečiai” susirinkimas. Jame dalyvavo žmonės, kurie 1918-1939 metais gyveno ir dirbo lenkų okupuotoje sostinėje ir Vilniaus krašte.

Klubo tikslas — gaivinti lietuvių Rytų Lietuvoje, papasakoti žmonėms apie jau užmirštus šio krašto lietuvių kovotojus už krašto gražinimą Lietuvai, pagerbti jų atminimą.

“Tarpukario vilniečiai” klubo pirmininku išrinktas gydytojas Stasys Trepšys, pavaduotoju — žurnalistas Petras Averka. (Lietuvos rytas, Nr. 102)

SKULPTŪROS, BUVUSIOS PREZIDENTŪROS KIEME

Kauno architektų namuose visuomenei pristatyti ikikarinės Nepriklausomos Lietuvos

vadovų skulptūrų projektai. Paminklai stovės restauruotos buvusios Prezidentūros kiemyje, kur dabar įsikūrę mokytojų namai.

Antano Smetonos atminimą įamžino Vytautas Vaura, Kazio Griniaus — Stasys Žirgulis, paminklą Aleksandrui Stulginskiui sukūrė Vytautas Narutis.

Skulptūros — tai jaunimo “Aukuro” klubo, visuomeninio fondo “Lietuvos prezidentai” ir Vytauto Didžiojo karo muziejaus bendrai įgyvendinama idėja.

Skulptūromis Prezidentūros kiemelis turėtų pasipuošti kitų metų primajame pusmetyje.

Buvusi Prezidentūra prieš penkerius metus perduota Vytauto Didžiojo karo muziejui, kuris rengiasi čia eksponuoti 1918-1940 laikotarpio Lietuvos istorinę medžiagą. (Lietuvos rytas, Nr. 103)

VAGYSTĖ INSTITUTE

Lietuvos dienraščiai užversti sensacingais pranešimais apie vagystes, plėšimus, žmogžudystes, kitokius nusikaltimus. Jų, be abejo, kasdienybė pateikia pakankamai. “XXI amžius” apie tai beveik nerašo, ir ne dėl to, kad jų nematyti. Atrodo, reikėtų bent šiek tiek tamsiąsias gyvenimo puses kompensuoti ir pragiedruliais, kurių irgi yra nemažai, tik jie ne tokie sensacingi, todėl spaudos ne taip mėgstami.

Vis dėlto šiandien negalima nepaminėti vienos šurpiausių vagysčių: iš Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto išvogta kompiuterinė technika su keliomis dešimtimis diskečių, kuriose įrašyta ne vieno mokslininko keliolikos metų darbas. Vagystė sutrikdys ir mokslinį, ir leidybinį instituto darbą. O ką vagys veiks su disketėmis, kuriose įrašytas S. Daukanto lenkų-lietuvių žodynas? (XXI amžius, Nr. 45)

60 BIRŽŲ JAUNUOLIŲ NEBETURI NORO MOKYTIS

Praėjusiais metais Biržų rajono savivaldybė skyrė 153 tūkstančius litų mokykloms pirkti kompiuterių. Dabar rajono mokyklos turi 50 IBM ir 10 kitokių kompiuterių. Tik su technikos pažanga mokyklose neateina no-

ras mokyti. Biržuose yra 60 jaunuolių, kuriems vos 12-14 metų, o jie jau išbraukti iš mokyklų sąrašų ir eina gatvių „universitetus“. Neskuba mokyti net pirmokėliai, jau atsitinka ir taip, kad pirmos klasės duris praveria dešimtmečiai.

Rajono švietimo skyriuje manoma, kad Biržams reikia jaunimo mokyklos, kur nenorintys su visais mokyti galėtų įgyti profesiją ir greičiau taptų savarankiškesniais. (Lietuvos rytas, Nr. 102)

PAMINKLAS L. RĖZAI

Juodkrantėje, skverelyje šalia pagrindinės mokyklos, atidengtas paminklas tautosakininkui, poetui, K. Donelaičio kūrybos leidėjui Liudvikui Rėzai, 1776 metais gimusiam Karvaičių kaime Kuršių neringoje.

Paminklą Lietuvos kultūros ir švietimo ministerijos užsakymu sukūrė klaipeidietis skulptorius Arūnas Sakalauskas ir nidiškis architektas Ričardas Kristapavičius.

Juodkrantės pagrindinei mokyklai suteiktas L. Rėzos vardas. Joje kaupiama medžiaga busimajam L. Rėzos muziejui, mokyklos auklėtiniai užmezgė ryšius su žymaus kraštiečio giminaičiais, kurie ketina apsilankyti Neringoje, susirašinėja su Rytų Prūsijos kultūros veikėjų palikimą tyrinėjančiais Vokietijos mokslininkais. (Lietuvos rytas, Nr. 85)

VYTAUTAI TRAKUOSE

Trakų klebonas dekanas Vytautas Rukas neapsiribojo ganytojiška veikla. Jis daug rūpinasi labdara, palaiko ryšius su krikščioniškomis užsienio organizacijomis. Neseniai miesto tarybos sesija pritarė jo siūlymui pastatyti paminklą Vytautui Didžiajam Karvinės saloje, pilies prieigose. Darbui yra pasiręgtas. Nemokamai gautas ažuolas, o skulptūrą veltui išdrožti žada liaudies meistras Ipolitas Užkurnys. Paminklas turėtų būti apie 5 metrų aukščio. (Lietuvos aidas, Nr. 102)

KEPA LENKIŠKĄ DUONĄ

Trakietis Janušas Malinovskis, įsigijęs Trakų miesto centre parduotuvę, jos rūsyje

įrėngė duonos kepyklą. Kasdien kepama „Trakų duona“. Apie J. Malinovskio kepamą duoną žmonės žino ne tik Trakų rajone, ji pardavinėjama Vilniuje, Eišiškėse ir kitur.

Tokios duonos Lietuvoje daugiau niekas nekepa, nes jos technologija lenkiška. Gamybos paslaptis perdavė pensininkas iš Lenkijos Edvardas Kucas. Jis kepėju išdirbo 36 metus ir nori, kad jo žinios neprapultų, dažnai iš Lenkijos atvažiuoja į Trakus, koreguoja technologiją, paaiškina, ką daryti, kad duona būtų kuo skanesnė. Išmokė kepti pagal savo receptą bandeles ir spurgas.

Nors šeiminkas duoną pavadino Trakų, pirkėjai ją vadina Malinovskio vardu. (Lietuvos rytas, Nr. 85)

JURGIUI BALTRUŠAIČIUI ATMINTI

Skirsnemunės apylinkės Paantvardžio kaime į poeto Jurgio Baltrušaičio gimtosios sodybos vietą perkeltas paminklinis akmuo. Mons. K. Vasiliauskas pašventino meistrų Z. Morlenco ir A. Balčaičio pastatytą kryžių. Į J. Baltrušaičio atminimo įamžinimo šventę atvyko daug svečių iš sostinės, lietuvių išeivijos atstovas, gyvenantis Vokietijoje, buvęs Vasario 16-osios gimnazijos direktorius V. Natkevičius (apie 22 metus dėstęs lietuvių kalbą Frankfurte prie Maino universitete), J. Baltrušaičio dukterėčios Marijona Pečiulienė ir Pranciška Čerauskienė.

Jurbarko kultūros namuose įvyko J. Baltrušaičio bendrijos „Amžių varpas“ tarybos organizuota konferencija. J. Baltrušaičio draugijos garbės svečiu buvo pripažintas monsinjoras K. Vasiliauskas bei lietuvių išeivijos atstovas V. Natkevičius. (Lietuvos aidas, Nr. 115)

ALEKSANDRAS ŠTROMAS — KLAIPĖDOJE

Klaipėdos universitete viešėjęs Aleksandras Štromas, Hildeilo kolegijos (JAV) politikos mokslų profesorius, skaitė paskaitas „Tautos pokomunistinėje pasaulėtvarkoje“, „Ideologijų studijos nūdienos socialiniuose moksluose“, „Kaitos problema pokomunistinėje Lietuvoje“, (Lietuvos aidas, Nr. 115)

TEGUL SKAMBA, SKAMBA, KANKLIA

kun. K. J. AMBRASAS, SJ

Po ranka pakliuvęs 1994 metų žurnalo “Caritas” trečiasis numeris sudomino viena antrašte “KODĖL NĖRA ‘SUŽADĖTUVIŲ MALDOS’?” (30 psl.).

Iš tikrųjų, jei yra maldos prieš Komuniją, prieš išpažinti, valgi, prieš pamokas ir kitas įvairias progas, kodėl gali nebūti maldos prieš gan svarbų gyvenime įvykį — sužadėtuves. Buvo nuostabu, kad šio rimto ir įdomaus straipsnio autorius pavadino savo klausimą kvailiu. Tačiau dar labiau nustebino jauno vyro, pratrukusio juoku dėl tokio klausimo, atsakymas: “Bet jūs įsivaizduokite: štai pasiimu maldaknygę, nueinu pas motiną ir sakau jai, kad noriu vesti. Tada atsistoju prie namo durų, laukiu, kol ateis man patinkanti mergina, ir sakau jai: ‘Kalbėkime sužadėtuvių maldą! O po to susižadėsime!’ Taip nedaroma”.

Žinoma, taip ir nereikia daryti. Tik kodėl viena ar kita malda negali būti sukalbėta po to, kai susitarta ar net dar prieš susitarimą su busimųjų jaunavedžių tėvais? Kodėl ji, toji taip būtina tam laikui malda (o juk sužadėtuvių laikas ir yra pats atsakingiausias, kai galutinai apsisprendžiama būti vyru ar tapti žmona, ar tinka charakteriai, ar turi vienas ir kitas reikalingų šeimai sudaryti ypatybių) negali būti sukalbėta

vieno iš daugelio pasimatymų metu, kai sužadėtiniai turi laiko aplankyti ne tik nuostabias ir pačias įdomiausias gamtos vietas, kultūros paminklus, kinus ir kitas pramogas? Kodėl jie negali vieną kitą kartą užėję bažnyčion ir prieš altorių, arba ir kiekvienas atskirai, labai intymiai ir nuoširdžiai akis į akį pasikalbėti su visų sužadėtinių Didžiąja Globėja Švč. Mergele Marija, pačiu verčiausiuoju SUŽADĖTINIŲ — su Kristumi?

Kodėl jau tada susidraugavę jaunuoliai negali paprašyti dangaus palaimos, pagalbos, kad dangus padėtų žengti atsakingą gyvenimo žingsnį.

Juk dorų, rimtų, katalikiškų šeimų vaikai kaip tik netrukus po sužadėtuvių stos prie altoriaus ir prisieks ištikimybę visam gyvenimui. Tatai būtų puiki akimirka ne tik patikrinti vienas kito įsitikinimus, požiūrį į tikėjimą, Bažnyčią, bet ir gera proga savo gražų, tyrą jausmą, nesuteptą draugystę paaukoti Kristui per Marijos rankas, kad saugotų jūdvių jausmus, kad padėtų abiem likti ištikimais ne tik lig jungtvių, bet ir visą gyvenimą, jei nebus jokių rimtų kliūčių bendram busimųjų sutuoktinių gyvenimui. Žinoma, tokia malda turėtų plaukti iš kiekvieno sužadėtinio širdies, atvirai ir nuoširdžiai. Tik, deja, gerai žinome, kad šitiek metų mes, lietuviai, ne tik nemokėjome, bet ir visokiais būdais mums buvo trukdoma normaliai, religišškai, doroviškai, morališkai, estetiškai ir ypač tinkamai, pagarbiai apsieiti berniukui su mergaite, su busimąja drauge, su busimąja sužadėtine, žmona. Lietuviai vyrai dažnose šeimose nebuvo įpratinti ir pratinami iš viso gerbti žmonos, motinos, moters. “Kaip arklį, taip ir moterį, sutikai viduryje kelio ir griebk už žąslų, nes kitaip ims ir pabėgs...” Nors ir grubi, nors ir siaubinga patarlė, bet ją girdėjau iš vieno giminaičio lūpų. O kiek dar kraupesnių palyginimų, posakių ir priežodžių žinome apie grubų, žiaurų, tiesiog brutalų vyrišką požiūrį į paauglę, į mergaitę, į moterį, į žmoną ir motiną. Tai karti tiesa, bet, sakykite, ar gyvenime, šeimose tokių konkrečių elgesio pavyzdžių nematėte, ar su jais pačios ir

patys nesusidurėte? Tačiau čia turėtų būti kita tema.

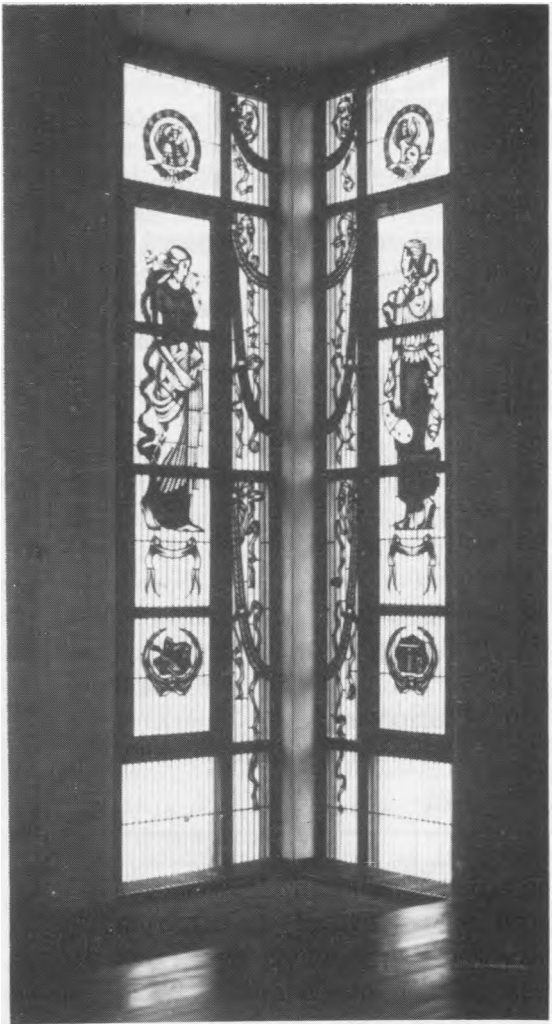
Dar grįžkime prie maldos. Juk malda — sielos alsavimas. Tai ryto raktas ir vakaro užraktas, — sako M. Gandhi.

Tatai neišpasakytai nuostabi, įvairi, neapšakomai subtili kūryba. Tik ir vėlei prisipažinkime, kaip dažnai ir kada Lietuvoje apie kūrybišką, subtilią ir originalią maldą jums kas kalbėjo, o ir šiandien ar kalba? Jos, tos nenusakomos jungties su Kūrėju, to žodžiais neišreiškiamo ryšio su Kristumi, Marija neįmanoma sutalpinti į jokiais maldaknyges ir iš viso jokiais knygas.

Tačiau tokios intymios, subtilios maldos turi būti pradėdama mokyti tada, kai kūdikis dar lopšyje, kai dar nenusirita nuo motinos kelių, kai dar jis už rankelės vedžiojamas. O kuris iš mūsų tokią būtiną mokyklą yra pradėjęs ir baigęs, jei motina ir tėvas yra kasdien labadien susirūpinę duonos kąšniu ir skuduru, apie juos diena iš dienos virtuvėje, su svečiais, įstaigoje ir tekalba, tarsi svarbiausia būtų šiame gyvenime, ką gersim ir vilkėsime, o ne sielą išgansim? Maldą turėtų kurti ne tik kunigai, kaip, sakysime, labai sėkmingai darė kun. St. Yla, kan. Žitkus ir daugelis kitų.

Tačiau maldą turi kurti kiekviena siela, kiekvienas nuo mažo kūdikio. Bet šito jis turi būti pradėtas mokyti nuo lopšio, o paskui tęsimas mokykloje mokytojų, katechetų, seminarijos ir aukštųjų mokyklų profesorių. Reikėtų jos, gražios, jautrios maldos meno pratinti ypač nuo pirmųjų klasių moksleivius ir pirmųjų seminarijų kursų klierikus. Pirmiausia jaunuosius tėvus, paskui moksleivius, studentus, klierikus, visus katechetinių centrų vadovus, visus jų lankytojus ir itin vienuolių seseles.

Tegul bent Jūsų leidinio kiekviename numeryje kaip eksperimentas, kaip pirmas žingsnis tebūna spausdinami maldų, mėginimų, gražių pokalbių su Kristumi, su Marija, su šventaisiais pavyzdžiai, kūrybiški bandymai, surinkti mokyklose, atsiųsti laiškais, anketomis ir kitais viso-

Iš 6 vitražų ciklo Lietuvos kultūros ministerijoje. Vitražai skirti muzikai ir dailei.

B. Bružas

kiais būdais. Nereikėtų jomis tuojau pat užkimšti maldaknygių, knygų, primygtinai siūlyti ir piršti. Tegul tik nuo mažumės lig žilaplaukės galvos būname pratunami ir kitus pratintume melstis savais žodžiais, savo kūryba, savąja ašara ir savo mintim. Tačiau tam turi būti vieningai pritar-

ta, išvien imamasi, stengiamasi, turima galvoje ir praktikoje. Šio meno turi būti mokoma visa tauta, o ne vienetai, ne išimtyms ir ne vien tik kunigai ar vyskupai.

Tegul katalikiškuose žurnaluose, laikraščiuose pasirodo maldos moksleivių, vaikų, kurie keiliauja į žygį, ateina į pirmąją pamoką, maldos už tėvus, mokytojus ir auklėtojus, už brolius, senelius ir seseris, tėvynę ir jos ateitį, už žuvusius ir mirštančius, už savižudžius, kad jie nenusižudytų, už išsiskyrusias šeimas ir nusikaltėlius, už kiekvieną sekundę pasaulyje alkstančius, kenčiančius ir mirštančius. Tegul tauta per maldą, su malda lūpose pripranta gyventi, dirbti ir laukti geresnio gyvenimo, palankių permainų maldos keliu.

Tegul būna auklėjama maldos, aukos ir atgailos meno visu gyvenimu, ypač tiems atgręžti į tiesų kelią, kuriuos mes kartais vadiname beviltiškais, nepataisomais. Dievui nieko nėra negalima. Juk šitiems ir daugeliui taip reikalinga mūsų pagalba.

Anot šv. Teresėlės, Visatos Kūrėjas laukia iš mažų sielų maldos, kad išganytų daug kitų.

Tad pirmiausia mokykimės melstis ir ypač kurti maldą savyje kiekvienu atveju, kiekviena proga. Mokykimės gyventi ir dirbti su malda. Su ja keltis ir gulti, kad padėkotume, kad atsiprašytume, kad patys pasitaisytume ir kitus nuoširdžia, gera, atidžia, šventa ir paprasta malda Kristaus dosnumu, per Marijos rankas, šventųjų parašymus pataisytume save patys.

Tegul atsiranda naujas ir nuolatinis Jūsų leidinyje skyrius, kur maldų tekstelius, pavyzdžius, savo sielos balsą ir netgi šio skyrelio pavadinimą tegul pasiūlo irgi patys skaitytojai, o tuo tarpu toks skyrelis galėtų būti pavadintas "Tegul skamba, skamba kankliai", kur atsirastų malda vairuotojui, sėdančiam prie vairo ir išvažiuo-

jančiam į kelią. Atsirastų pamaldus žodelis ir moksleiviui, einančiam į pirmąją pamoką, ir absolventui, baigusiam universitetą, ir parlamentui, pradėjusiam savo posėdį, ir prezidentui, einančiam tvirtinti svarbių įstatymų ar valstybės nutarimų.

Tegul atgyja tos gausios slypinčios lietuvių širdyje kūrybinės galios, kurių ypač būtina dabar, kai daugelis aimanuoja, kritikuoja, dreba, kivirčijasi ir net žudosi. Reikia tautai išugdyti labai didelę, tvirtą, galingą maldos dvasią, kurios turime mokyti kiekvienas ir būtinai mokyti tuos, kurie yra šalia mūsų, ypač kurie dar yra *tabula rasa*. Kai dideli trūkumai, kai dar didesni sunkumai griūva ant visų pečių, tada dar tvirtesnė, nuoširdesnė, dar galingesnė turi būti malda, sutelkta, vieninga, nuoširdi, paprasta ir nesiliaujanti. Didelės gyvenimo dovanos ir stebuklai yra dalijami tikrai nuoširdžiai, be perstojo besimeldžiančioms sieloms ir tautoms.

Tebūna tokia mūsų tauta ir mes kiekvienas. Stokime visi į maldos mokyklą ir būkim maldos mokytojais šeimoje, darbe, visame gyvenime kiekvieną žingsnį, kiekvieną akimirką ir visomis progomis.

Regis, kad sužadėtinių maldą turėtų sukurti patys sužadėtiniai, bet tebūna pirmasis mėginimas ir štai koks:

Gerasis Kristau, visų sužadėtinių vade ir mokytojau! Per tavo motinos rankas ir šventųjų užtarimą maldauju(-jame) suteik man (mums) jausmų pastovumo, gerumo, tvirtybės ir jautrumo, kad sutikęs (-usi) mano širdžiai brangų žmogų, jį (ją) gerbčiau, saugočiau ir niekad nenusikalsčiau nei mintim, nei nedoru elgesiu, nei žodžiu. Meldžiu, padėk ištesėti mano šį pasiryžimą, kad mes būtume vienas kito verti sujungti savo likimus į bendrą ir kartu galėtume žengti į gyvenimą, kartu nugalėtume kliūtis, savo silpnybes ir patiktume tavo, Kristau, ir tavo, brangiausioji Motina, tyroms ir nesutetptomoms širdims.

Skyrių tvarko JUOZAS VAIŠNYS, SJ

Iš kur atsiradęs ir ką reiškia žodis "egzodas"

Egzodas — iš klasikinių kalbų atėjęs žodis. Pirminis jo šaltinis — šen. graikų *exodos* “išėjimas, išžygiavimas, eisena; (prk.) mirtis”. Šis žodis darytas iš priešdėlio *eks-* “iš-” ir pamatinio daiktavardžio *hodos* “kelias”. Mums jis geriausiai žinomas kaip specialus terminas, reiškiantis senovės graikų tragedijos pabaigą — choro išėjimą iš scenos; lotynizuotu to žodžio variantu *Exodus* įprasta vadinti Senojo Testamento antrąją Mozės knygą, kurioje kalbama apie žydų tautos bėgimą iš Egipto vergijos. Matyt, kaip tik šios reikšmės ir ypatinga tų reikšmių spalva (vad. konotacija) bus paskatinusi mūsų išeivijos rašytojus bei kritikus vartoti mums kiek neįprastus *egzodo literatūros, egzodo poetų, egzodo rašytojų* terminus. Vartojamas savo vietoje ir su aiškia motyvacija, *egzodas* yra geras, aukštų ir gerų asociacijų tarptautinis žodis. Tik būtų apmaudu, jeigu jis imtų visai stumti iš kalbos savą *išeiviją*.

Reikėtų pagalvoti, kaip šis žodis kirčiuotinas. Jeigu laikytumės graikų originalo, atrodo, turėtume apibendrinti 2 kirčiuotę: *egzodas, egzodo, egzoda, egzodu*. (Aleksas Girdenis)

Nusikaltimas *padaromas* ar *įvykdomas*?

Visuose Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso straipsniuose vartojamas žodis *padaromas*’. *Nusikaltimo padarymas tyčia; Nusikaltimo padarymas dėl neatsargumo; Savanoriškas atsisakymas nuo nusikaltimo padarymo; Ta pati vei-*

ka, padaryta asmens [...] [...] jeigu tai padarė grupė asmenų ir pan. O nuosprendis jau vykdomas ar įvykdomas.

Tačiau spaudoje dažnai rašoma, per radiją ir televiziją sākoma: *Įvykdė nusikaltimą, įvykdė avariją* — tarsi kokią išankstinę užduotį, kieno nors planuotą dalyką. “Dabartinės lietuvių kalbos žodyne” (1993) nurodyta, kad *įvykdyti* galima užduotį, planą. Panašiai teikiama vartoti ir “Kanceliarinės kalbos patarimuose” (V., 1993. p. 230). Todėl kalbant apie nusikaltimą, reikėtų sakyti, kad jis *padaromas*, o nuosprendis *vykdomas* (*įvykdomas*). (Zigimantas Plioplys)

Kokį linksnį valdo žodis "netikėti"?

Abejonių čia paprastai kyla tik dėl tiesioginio papildinio (išreikšto galininku) atitiktens, nes netiesioginis papildinys (išreikštas kilmininku, naudininku, įnagininku ir linksniais su prielinksniais) paprastai būna tas pats ir su teigiamuoju (neturinčiu neigiamojo priešdėlio), ir su neigiamuoju (turinčiu neigiamąjį priešdėlį) veiksmazodžiu, pvz.: *Jam davė (nedavė) pinigų; Žmonės tiki (netiki, nebetiki) jų pažadais*, bet plg.: *Jis mėgsta gyvulius ir Jis nemėgsta gyvulių*.

Dabar, kai Lietuvos vyskupų konferencija poteriuose ir kituose Bažnyčios tekstuose vietoj savojo verstinio pasakymo *tikiu į Dievą* (iš lenkų *wierzę w Boga*, lotynų *credo in Deum*) yra patvirtinusi *tikiu Dievą*, veiksmazodis *tikėti* bendrinėje Kalboje vis plačiau valdo du papildinio linksnius — galininką ir įnagininką. Tik į naudininko valdymą bendrinėje kalboje žiūrima labai atsargiai, dėl to paprastai jis nė neteikiamas, nes laikomas slavybe. Ir didžiausiam gyvosios kalbos mokovui J. Balčikoniuvi į bendrinę kalbą išversta antroji “Anykščių šilelio” eilutė *Kas jūsų grožei senobinei tiki* rodėsi nesanti gyvajai kalbai įprasta (J. Balčikonis. Rinktiniai raštai. V., 1978, T.I. p.351).

Galininką šalia teigiamojo veiksmazodžio paprastai atitinka neiginio kilmininkas su neigiamu veiksmazodžiu. Tad ir veiksmazodžių *tikėti, netikėti* žodžių junginiams jokios išimties daryti nereikia. Kadangi sakoma *myli Dievą, tėvą, motiną*, bet *nemyli Dievo, tėvo, motinos* reikia sakyti ir *tiki Dievą*, bet *netiki* Dievo. Tai galima remti ir A. Girdenio “Gimtosios kalbos” klausimų kraitelėje

ALDONA PUIŠYTĖ

*Nori coerceri maximo,
contineri minimo-divinum est.**

**O, Dieve, Tu laikai Visatą didžią, -
žvaigždžių lelijom Tavo sodai žydi.**

**Laikai ir mažą, lakią kranto smiltį.
Ir aš netrokštu nuo žvaigždės atskirti**

**Varguolės dulkės, nes nėra Tavo mažo
Nei didžio: viską Tu apglėbi, neša**

**Visus mus spindulingos Meilės Srautas.
Nuvysčiau greit lyg augalas išrautas,**

**Jei Tu apleistum. Dulkė saulėj švyti.
Žydruoja, tarp dagių, skurdi gėlytė,**

**Išskleidusi virš dulkių glėžną žiedą.
Taip Tau, o Dieve, siela meilę gieda.**

**Taip gieda siela tylų savo džiaugsmą
Neskirti žemėj mažo nuo didžiausio.**

**Tikėt, kad amžiuos meilė neprapuola,
Jei į Tave ji remias kaip į Uolą...**

* Nebūti apimtam didžiausio, bet tilpti mažiau-
siame — šitai yra dieviška.

† PO KRYŽIAUS ŽENKLU †

*Su meile motinos, su tėvo gerumu,
Ramioj šviesoj jaukių gimtų namų,*

*Mes valgėm peržegnotą rugio duoną.
Dėkojame Dievui maldoje, kad duoda*

*Tos kasdieninės amžiaus varguose.
Namuos budėjo serginti dvasia...*

*Ir kai nūnai keliu žegnonei ranką,
Tikiu, skalsi bus duona. Atsitrenkia*

*Į kryžiaus ženklą visa, kas į mus
Grėsmingai taiko. Sergi šiuos namus*

*Dvasia geroji, jos sparnai baltieji
Aplėbia visa, kryžius ką lydėjo...*

(Aldona Puišytė yra Lietuvoje žinoma poetė. Ji yra išleidusi keletą savo eilėraščių knygų. Šiomet laimėjusi "Laiškų lietuviams" konkurse premiją)

(1994. Nr. 1. p. 11) pateikta pora gyvosios kalbos pavyzdžių, nors ten ir vartojamas veiksmožodis *nevieryti*, kurio kiti valdymo ryšiai šiaipjau yra slaviški. Vadinasi, su *netikėti* vartojamas galininkas — *netiki Dievą, netiki Kristų* (tikybos vadovėlis "Tikėjimas ir gyvenimas", K., 1992. p. 120, 190) — laikytinas gramatikos klaida. Beje, kanoniškuosiuose tikybos tekstuose kalbamo bendrinės kalbos dėsniu paisyta. pvz.: *Kas jį tiki, tas nebus pasmerktas, o kas netiki, jau yra nuteistas už tai, kad netiki viengimio Dievo Sūnaus* (Jn 3, 18); Kaipgi žmonės šauksis to, *kurio neįtikėjo?! Kaipiti jie įtikės tą*, apie kurį negirdėjo?! Rom 10, 14 (čia visur paryškinta mano. Cituojama iš 1989 m. Lietuvos vyskupų konferencijos Zalcburge išleisto Naujojo Testamento. - S.K). Tokios vartosenos bendrinėje kalboje dera nuosekliai laikytis. (Stasys Keinys) (Iš "Gimtosios kalbos", 1994, Nr.6)

Patiko I premiją laimėjęs straipsnis

Perskaičius Aldonos Kamantienės premijuotą rašinį “Dievas - Aš, kito nėra”, manau, kad autorė turėjo pašaukimą ir įkvėpimą tai atlikti. Rašinio forma yra ypatinga, nauja, neįprasta, nekasdieninė. Tai mane priverčia pagalvoti. Kiekvienas sakinytis daug pasakantis, prasmingas. Daug darbo įdėta įvairioms Šv. Rašto bei kitokioms citatoms. Skaitydama jaučiu, kad Dievas man kalba. Jis kalba, primindamas bei mokydamas, kaip reikia gyventi šiais moderniais laikais. Dievas mane ragina atsibusti iš letarginio miego, pasidaryti protaujančiu Jo tvariniu, džiaugtis jo begaline meile, dėkoti už mums duotus stebuklus, (pvz., Lietuvos išlaisvinimas iš Sovietų vergijos). O kiek stebuklų jaučiu ir savo asmeniškame gyvenime!

Nuostabu, kad mano širdyje atsirado didelė meilė ir padėka Dievui už visas man suteiktas gėrybes, perskaičius šį rašinį. Galvoju... Dievas turėjo anų laikų pranašus Evangelijai skelbti. Ar negali būti, kad Jis pasirinko ir dabar man gerai pažįstamą asmenį priminti man tai, ką aš jau turėčiau žinoti? Gal mums reikia tokių priminimų.

Mano linkėjimas ir paskatinimas Aldonai būtų rašyti apie tai ir daugiau. Juk tema neišsemiamą, kaip ir pats gyvenimas. Garsusis Amerikos gyventojų nuomonių rinkėjas Gallup skelbia, kad amerikiečiai tiki dešimt Dievo įsakymų, bet jų

nežino. Kai kurie krikščionys, per Velykas atėję į bažnyčią, visiškai nežino Velykų svarbos ir prasmės. Jis teigia, kad Šv. Rašto ignoravimas pasiekė rekordinį lygį. Jo nuomone, šio krašto nutolinimas nuo religijos sukėlė ne tik dvasinę, bet ir kultūrinę problemą. Aukštuosius mokslus baigusią žmonių bendras išsilavinimas sužlugęs. Manau, kad ir mūsų, lietuvių, tarpe santykiškai daug pagerėtų, jeigu gerai įsisąmonintume į šv. Jono pamokymą: “Pažinkite Tiesą, ir Tiesa jus išlaisvins”.

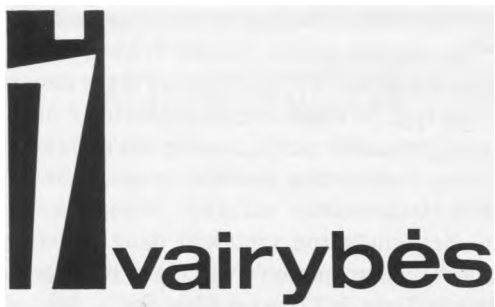
Kas pagaliau atsitiko su “Septyniomis didžiosiomis nuodėmėmis”? Atrodo, kad jos šiais laikais jau nebėra didžiosios. Neseniai teko klausytis svečio iš Lietuvos kunigo pamokslu. Jis paminėjo lietuviams būdingą pavydą, kaip vieną iš didžiųjų nuodėmių. Jis kalbėjo apie vieną legaliai iš Lietuvos atvykusią jauną šeimą su dviem mažais vaikučiais. Vyriui negaunant darbo, dvidešimt šešerių metų žmona, vaikučių motina, gavo valytojos darbą, kurį ji sąžiningai ir pavyzdingai atliko. Po kiek laiko darbdavys gauna anoniminį prikrevezuotą, pavydu persunktą laišką su įspėjimu: “Kaip ilgai dar šersite KGB šeimą? Juk jis 23 metus buvo jų agentas”... Darbdaviui buvo aišku, kad rašeiva nei rašyti, nei skaičiuoti nemoka, bet serga pavydo liga. Šv. Rašto Išminties knygoje sakoma, kad “per velnio pavydą mirtis atsiranda ir žudo kiekvieną, kas jam pasiduoda”.

Manau, kad Aldona Kamantienė, suprasdama savo gabumus, labai visiems pasitarnautų, tuos gabumus panaudodama Kristaus mokslo šviesos sklaidimui. Būtų labai malonu, kad jos minėtas rašinys būtų perspausdintas “Drauge” ir kituose laikraščiuose ne tik čia, bet ir Lietuvoje.

Dana Čipkienė

Tikrai malonu, kad mūsų premijuoti straipsniai taip kai kuriems žmonėms patinka ir duoda daug naudos. Mes niekad nedraudžiame kitiems laikraščiams ar žurnalams persispausdinti rašinių iš “Laiškų lietuviams”, tik, žinoma, reikia laikytis spaudos etikos — paminėti, iš kurio leidinio persispausdinama.

■ **Prel dr. Juozas Prunskis “Krikščioniškosios kultūros fondo spaudos premija” už 1993 m. vertinimo komisija paskyrė Lietuvoje einančiam savaitraščiui “Naujam dienovidžiui”.**

JAV plinta nauja, su darbu susijusi liga. Ji gali atsirasti dirbant įstaigoje. Ja suserga mašininkės, rašytojai, kompiuterių operatoriai ir kiti įstaigų darbuotojai. Liga vadinama pasikartojančių judesių sutrikimu. Ji atsiranda, kai žmogus tūkstančius kartų per dieną atlieka paprastus veiksmus. Pavyzdžiui, spaudant kompiuterio mygtukus ar pjaustant mėsą. Tokie pasikartojantys judesiai gali pakeisti plaštakos, riešo ir dilbio audinius. Žmonės, kurie kenčia nuo šių pakenkimų, dažnai negali dirbti. Kai kurie negali daryti net paprastų kasdienių veiksmų, pvz., laikyti rankoje puodelių ar pakelti telefono ragelį. JAV kasmet pranešama apie 150 tūkst. tokių atvejų, ir šis skaičius didėja. Vieno Niujorko laikraščio redakcijoje šios ligos požymius turėjo 40% darbuotojų.

KĄ MUMS ŽADA MOKSLAS?

Kas penkeri metai, pradedant 1971-aisiais, Japonijos mokslo ir technologijos agentūra klausia mokslininkų, kokie bus mokslo laimėjimai artimiausiais dešimtmečiais. Pateikiame keletą atsakymų iš 1993 apklausos.

- 1999 m.** atsiras galingos optinės ryšių sistemos.
- 2001 m.** bus surastas ekonomiškiausias būdas reutilizuoti naudingus produktus iš miestų šiukšlių.
- 2003 m.** bus sukurta technologija, kuri neleis plisti į atmosferą azoto oksidams. Placiai bus naudojamos biologiškai greitai irstančios įpakavimo medžiagos.
- 2004 m.** pasirodys labai greiti kompiuteriai.
- 2006 m.** bus galima gydyti AIDS (vakcina bus sukurta 2003 m.). Prieš 2-3 dienas galima bus nuspėti vulkanų išsiveržimo pradžią.
- 2009 m.** bus surasti genai, programuojantys vėžio vystymąsi.
- 2010 m.** bus išaiškintas visų rūšių vėžio atsiradimas.
- 2013 m.** bus galima gydyti vėžį naujai atrastais vaistais.
- 2020 m.** atsiras termobranduolinių reaktorių.

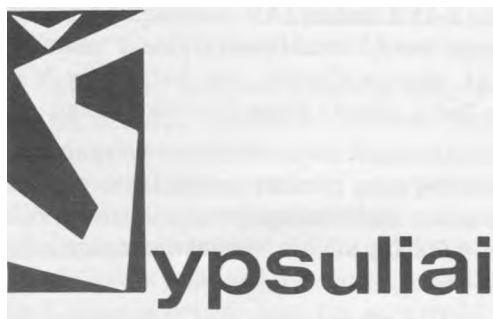
Majamio universiteto Ergonomikos tyrimų centre tiriama ši problema. Šiame centre rengiami specialistai, kurie gydys tokias rankų ligas. Ergonomikos ekspertai perkonstruoja mašinas ir kitus įrengimus. Taip pat jie moko darbuotojus atpažinti šios ligos požymius ir būdus, kaip jos išvengti. Ergonomikos specialistai nurodo, kad dirbantieji, kurie atlieka daugybę pasikartojančių judesių, kas 2 darbo valandas privalo turėti poilsio pertrauką po 15 minučių. Jie taip pat pataria žmonėms tiesiai sėdėti savo kėdėse ir pėdomis tvirtai remtis į grindis, nes tai sumažina spaudimą į sprandą, nugarą ir rankas.

Ekspertai teigia, kad daugelis žmonių, turinčių šios ligos požymių, nesikreipia į gydytojus, nes bijo prarasti savo darbą. Tokia yra "Amerikos balso" nuomonė.

FOLINĖ RŪGŠTIS — GERIAUSIA VESTUVINĖ DOVANA

Tam tikra folinės rūgšties dozė pirmaisiais nėštumo mėnesiais daugeliu atvejų apsaugo nuo nenormalaus vaisiaus vystymosi. Amerikos mokslininkai pataria visoms moterims, norinčioms gimdyti vaikus, nuolat vartoti šį vitaminą, kurio perteklius taip pat nėra kenksmingas.

■ *Lietuvos vyriausybė nutarė leisti grąžinti Lietuvos žydų bendruomenei ješyvos pastatą Telšiuose. Ješyva yra religinė mokykla būsimiems rabinams rengti. Prieš II Pasaulinį karą Telšių ješyva buvo gerai žinoma visame pasaulyje.*

— Kurioj vietoj yra širdis, — klausia mokytojas mokinį.

Mokinys tyli. Tada mokytojas prisideda ranką prie krūtinės ir sako:

— Ar čia nejauti smūgių?

— Ne, mamos smūgius aš jaučiu kitoje vietoje...

✓✓✓

Motina bara sūnų:

— Vaikeli, argi gražu į savo draugą mesti akmenį?

— Bet, mamyte, jis pirmas metė.

— Tai tada reikėjo mane pašaukti, o ne mesti.

— Bet ar tu, mamyte, būtum geriau pataikiusi?

✓✓✓

Berniukas klausia tėvą:

— Tėveli, kodėl Dievas pirma sutvėrė Adomą, o paskui Ievą?

— Matai, vaikeli, Dievas nenorėjo, kad jam kas duotų patarimų...

✓✓✓

I kelneris: “Keista. Neturtingi visuomet duoda daugiau arbatpinigių už turtingus.

II kelneris: “Visai suprantama: neturtingi nenori, kad kiti juos laikytų neturtingais, o turtingi nenori, kad juos laikytų piniguočiais.

✓✓✓

Apžiūrėjęs pacientę, gydytojas, kraipydamas galvą, sako vyrui:

— Turiu jums pasakyti, kad jūsų žmona man nelabai patinka.

— Žinote, ponas daktare, jūsų žmona taip pat nėra kažkokia gražuolė!

✓✓✓

Vienas italų berniukas nuėjo su motina į vienuolyną aplankyti tetos vienuolės. Jis atsidėjęs žiūrėjo į tetą ir vienuolyno grotas, o paskui paklausė motiną:

— Kas atsitiktų, jeigu ją išleistų?

✓✓✓

Sakoma, kad virimas, skalbimas ir indų plovimas daug smagumo atima iš vedybinio gyvenimo, tačiau kai kurie vyrai tai sugeba padaryti šypsodamiesi...

✓✓✓

— Kaip turi elgtis vyras, kad visuomet išlaikytų gerus santykius su moterimi?

— Niekada neužmiršti jos gimimo dienos ir niekad neprisiminti jos amžiaus.

✓✓✓

Vyras grįžta iš darbo ir randa belaukiančią žmoną su dovana — plaukų aliejumi.

— O, tai labai malonu, džiaugiasi vyras.

— Taip, nunešk savo sekretorei, kad jos plaukai taip nebyrėtų ant tavo švarko.

■ *Lietuviai įsisteisino Škotijoje prieš 100 metų, nuo 1894, kai Glasgovo arkiv. Eyre lietuvius dvasiškai aptarnauti pakvietė kun. Varnagirį. Ilgiausiai Škotijos lietuviams vadovavo ir talkino ne tik religiniuose, bet ir tautiniuose reikaluose kun. Juozas Gutauskas (1934-1983). Nuo 1969 m. kun. J. Gutauskui talkino, o paskui ir visas vadovo pareigas perėmė kun. Joe McAndrew, SMA.*

■ Kauno ir Veliuonos dekanatų kunigų susitikime balandžio 26 d. vysk. Sigitas Tamkevičius pranešė, kad šiuo metu 42 Kauno arkivyskupijos parapijos neturinčios kunigų.

■ Čikagos arkivyskupijai švenčiant 150 m. sukaktį, miesto centre gegužės 21-birželio 25 d. buvo surengta paroda, kurioje buvo galima pasigrožėti įvairių parapijų (jų tarpe ir lietuvių) kultūriniais ir istoriniais laimėjimais, pagilinti žinias apie parapijų kilmę ir ypatybes.

■ Diakonas Gintaras Linas Grušas, metus laiko išdirbęs Popiežiaus apsilankymo komitete Lietuvoje, birželio 25 d. Vilniaus arkikatedroje Vilniaus metropolito arkiv. Audrio J. Bačkio buvo iššventintas į kunigus. Pirmąsias šv. Mišias aukojo Vilniaus arkikatedroje. Apie mėnesį laiko pasiliko Lietuvoje, kapelionavo VIII Pasaulio lietuvių jaunimo kongrese, dalyvavo ateitininkų kongrese. Liepos pabaigoje grįžo į Los Angeles, CA, kur gyvena jo tėvai Marija ir Pranas Grušai. Čia atlaikė antrąsias primicijas.

■ Kun. Juozas Šeškevičius, Sao Paulo lietuvių parapijos klebonas Vilia Zelina priemiestyje, Brazilijoje, metus laiko išbuvęs Lietuvoje ir susipažinęs su jos religiniu gyvenimu, grįžo į Braziliją.

■ Arkiv. Audrys J. Bačkis, Vilniaus metropolitas,

birželio 8-15 d. lankėsi JAV. Birželio 12 d. lankėsi Čikagoje, aukojo šv. Mišias ir pasakė pamokslą Švč. M. Marijos Gimimo par. bažnyčioje Marquette Parke, aplankė keletą lietuviškų įstaigų.

■ Kun. Antanas Rubšys, Manhattan kolegijos profesorius, šių metų pavasarį lankėsi Lietuvoje, Vilniaus universiteto Pedagoginiame institute, Vilniaus ir Telšių kunigų seminarijose dėstė Šv. Raštą.

■ Kun. Jonas Pakalniškis, buv. Apreiškimo liet. parapijos klebonas, ir kun. Vytautas Pikturna, buv. Angelų Karalienės liet. parap. Brooklyne vikaras, ir kun. Fabijonas Kireilis, Švč. M. Marijos Nekalto Prasidėjimo liet. parapijos Čikagos Brighton Parke par. vikaras, birželio 3 d. atšventė kunigystės 55 m. sukaktis.

■ Pranė ir Julius Pakalkai Čikagos Lietuvių tautinėse kapinėse pastatė 18 pėdų aukščio koplytstulpį, skirtą į Sibirą išvežtų ir sovietų teroro aukoms atminti. Birželio 12 d. koplytstulpį pašventino, aukojo šv. Mišias ir pasakė pamokslą vysk. Paulius Baltakis. Pabaigoje žodį tarė ir Vilniaus metropolitas arkiv. A. J. Bačkis.

■ Stasys Lozoraitis, daugiau kaip 50 m. išdirbęs Lietuvos diplomatinėje tarnyboje — Lietuvos pasiuntinybėje prie Šv. Sosto, ambasadoriumi Vašingtone ir Romoje, — mirė birželio 13 d. Vašingtone, kur buvo atvažiavęs gydytis. Palaidotas birželio 17 d. Putname, CT, Nekalto Prasidėjimo seserų “Dangaus vartų” kapinėse.

■ Vatikano žiniomis, per paskutiniuosius 10 metų visame pasaulyje buvo nužudyti 144 misionieriai. Žiniomis iš Ruandos, šį pavasarį sukilėliai ten nužudė 13 kunigų, jų tarpe ir Eigalio arkivyskupą.

■ Kun. Vytautas Palubinskas, gimęs Lietuvoje, augęs ir mokėsis Argentinoje, ten vikaravęs lietuviškose parapijose, dabar gyvenęs JAV, birželio 19-liepos 19 d. viešėjo Argentinoje ir ten atšventė savo kunigystės 40 m. jubiliejų.

Juoz. M.

■ **Birž. 12 d. Šv. Antano lietuvių parapija Detroite atšventė 70 m. sukaktį. Parapijos klebonais yra buvę šie kunigai: dr. Ignas Boreišis, Walter Stanewich, Kazimieras Simaitis ir dabartinis Alfonsas Babonas.**

36-asis “Laiškų lietuviams” konkursas

Skelbiame straipsnio konkursą suaugusiems ir jaunimui. Jaunimui priklausys tik viduriniųjų ir kitų tolygių mokyklų moksleiviai. Jaunimas būtinai prie straipsnio turi pažymėti, kad jis skiriamas jaunimo grupei. Konkurso taisyklės bus maždaug tos pačios kaip ir praėjusiuose konkursuose, tik straipsniai turės būti parašyti būtinai mašinėle su pakankamais tarpais tarp eilučių. Ranka rašytų į konkursą nepriimsime. Suaugusiųjų rašiniai turės būti maždaug 4-9 puslapių, o jaunimo — bent 2 puslapių, bet pageidaujame ir ilgesnių. Premijų skaičių ir didumą nustatys vertinimo komisija.

Siūlomos pasirinkti trys temos: 1. Kelias į Lietuvos dvasinį prisikėlimą; 2. Šeima — meilės mokykla; 3. Kitus įveikti gali daug kas, save įveikti gali tik žmogus.

Straipsniai pasirašomi slapyvardžiu, į atskirą vokelį įdedama tikroji autoriaus pavardė, adresas ir telefonas. Ant vokelio užrašomas tik slapyvardis. Vokelis kartu su straipsniu įdedamas į didesnę voką, kuris siunčiamas šiuo adresu: “Laiškai lietuviams”, 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636, USA. Straipsniai turi pasiekti redakciją iki 1995 m. vasario 16 d. Vėliau atėjusieji nebus priimti. Pirmiau mūsų konkursuose dalyvaudavo žymiai daugiau moterų negu vyrų, šį kartą buvo maždaug pusiau. Labai prašytume konkurso dalyvius ateityje nesivėluoti ir laikytis nustatytų taisyklių. Ateityje jau nepriimsime ranka rašytų straipsnių, reikės būtinai rašyti mašinėle. Ranka parašyti straipsniai labai vargina ir vertintojus, ir spaudos darbuotojus. Kas neturi mašinėlės, gali pasiskolinti ar paprašyti, kad kiti perrašytų.

Nuoširdžiai dėkojame “Laiškų lietuviams” rėmėjams

Po 20 dol. dol. aukojo: S. Vėbras, G. Biskis, M. Ambrozaitienė.

15 dol aukojo I. Kerelienė.

Po 10 dol dol. aukojo: J. Tamaševičienė, S. Jankauskas, D. Januta, I. Rimkūnas, J. Vadapalas, V. Stankus, J. Jurkūnas.

Po 5 dol dol. aukojo: G. Mozūraitienė, B. Krupis, S. Einikis, A. Arvydas, E. Bacevičienė, R. Petraitis.

Pranešimas gerbiamesiems skaitytojams Lietuvoje

Džiaugiamės, kad Lietuvoje jau yra nemaža skaitytojų, kurių daugumas dalyvauja ir mūsų skelbiamuose konkursuose. Jie dažnai mums parašo, kokį nors rašinėlių ar ką nors kita atsiunčia ir labai stebisi, jeigu tuoj negauna atsakymo. Žinoma, tas jų stebėjimasis yra visiškai pateisinamas. Čia yra redaktoriaus kaltė. Tačiau reikia suprasti mūsų padėtį. Visi sutinka, kad jeigu toks leidinys eitų Lietuvoje, tai jo redakcijoje dirbtų keletas asmenų, o mūsų redakcijoje dirba tik vienas. Gal yra skaitytojus klaidinanti informacija, kad trečiame viršelio puslapyje yra surašyti net šeši redaktoriaus pavadootojai ar bendradarbiai, bet jie dažniausiai stengiasi parašyti per metus tik vieną ar du straipsnelius, o kasdieniniame redakcijos darbe visai nedalyvauja. Tad čia ir yra svarbiausia priežastis, kad redaktorius greitai negali reaguoti į visus skaitytojų laiškus. Turbūt ir redaktoriaus amžius bei sveikata lieptų jam daugiau ilsėtis negu dirbti. Deja, tai neįmanoma.

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros žurnalas. Redaktorius — Juozas Vaišnys, S.J. Redaktoriaus pavadootojas — Algirdas Paliokas, S.J. Redakcijos nariai: Danutė Bindokienė, Marija A. Jurkutė, Vytautas Kasniūnas, Jonas Kuprys, Nijolė Užabalienė. Techn. redaktorė — Teresė Pautienūtė-Bogutienė. Administratorė — Aleksandra Likanderienė. Adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636-1098 Tel. (312) 737-8400. FAX (312) 737-0486. “Draugo” spaustuvė. Metinė prenumerata - 15 dol., atskiras numeris - 1,50 dol.